

Załącznik nr 3
do Uchwały
Sejmiku Województwa Mazowieckiego
z dnia.....
w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej
Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033

WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO na lata 2011-2033

Warszawa, kwiecień 2011 r.

This is a detailed administrative map of the Mazowieckie voivodeship in Poland. The map is color-coded by county (powiat):

- Yellow:** Białobrzegi, Grodzisk Maz., Jędrzejów, Lipsko, Łęka, Ostrołęka, Płońsk, Radom, Siedlce, Sochaczew, Żyrardów.
- Green:** Grodzisk Maz., Jędrzejów, Lipsko, Łęka, Ostrołęka, Płońsk, Radom, Siedlce, Sochaczew, Żyrardów.
- Blue:** Białobrzegi, Grodzisk Maz., Jędrzejów, Lipsko, Łęka, Ostrołęka, Płońsk, Radom, Siedlce, Sochaczew, Żyrardów.
- Pink:** Białobrzegi, Grodzisk Maz., Jędrzejów, Lipsko, Łęka, Ostrołęka, Płońsk, Radom, Siedlce, Sochaczew, Żyrardów.
- Orange:** Białobrzegi, Grodzisk Maz., Jędrzejów, Lipsko, Łęka, Ostrołęka, Płońsk, Radom, Siedlce, Sochaczew, Żyrardów.

The map shows the Vistula river (Wisła) flowing through the region, with numerous smaller rivers and streams. Major cities and towns are marked with black dots and labeled. The capital, Warszawa, is centrally located. The map also shows the borders with other voivodeships: Świętokrzyskie to the west, Łódzkie to the south, Lubelskie to the east, and Lubuskie to the north. An inset map in the bottom right corner shows the location of Mazowieckie voivodeship within the borders of Poland.

2

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	5
III. KIERUNKI I SCENARIUSZE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO ...	7
IV. PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA DO WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ	8
V. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2033	21
VI. PROGNOZA ŁĄCZNEJ KWOTY DŁUGU NA LATA 2011-2033	22
VII. ANALIZA MOŻLIWYCH RYZYK W PROCESIE PRZEBIEGU REALIZACJI WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2033	25
VIII.ZAKOŃCZENIE	26
IX. SPIS SCHEMATÓW, WYKRESÓW	47

**WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2033
(objaśnienia)**

I. WSTĘP

Finanse samorządów wojewódzkich, czyli realizacja dochodów i wydatków są regulowane przez dwa podstawowe akty prawne. Pierwszy to ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, drugi to ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (dalej zwana ustawą o finansach), która nałożyła na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania Wieloletniej Prognozy Finansowej. Ma to na celu zwiększenie przejrzystości, przewidywalności i stabilności stanu finansów jednostek samorządów terytorialnych. Podobnie jak w budżecie zadaniowym i wieloletnim planie finansowym państwa możliwe będzie śledzenie z roku na rok postępów w realizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w załączniku do Wieloletniej Prognozy Finansowej województwa. Zamierzeniem ustawodawcy jest też zmiana horyzontu spojrzenia na finanse z jednorocznego na wieloletni.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2033 odzwierciedla kierunki i plany rozwoju Województwa Mazowieckiego wynikające z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz dochody i wydatki związane z obsługą realizacji zadań przez jednostki samorządu województwa. Zawiera zadania już realizowane i nowe zamierzenia inwestycyjne. Zmiana uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego wymusza konieczność zmian, mających na celu dostosowanie wielkości roku 2011 i danych planistycznych na lata następne w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Analiza odpowiednio zestawionych wielkości budżetowych pozwala przede wszystkim na ocenę możliwości inwestycyjnych i zdolności kredytowej województwa.

Zgodnie z zapisami art. 227 ust. 1 ustawy o finansach - Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Okres objęty wieloletnią prognozą finansową nie może być jednak krótszy niż okres, na jaki przyjęto limity wydatków, o których mowa w art. 226 ust.3 pkt 4, stąd w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033 pojawia się horyzont czasowy do 2033 r.

Opracowana prognoza tworzona jest na podstawie analizy danych i procesów dostępnych na moment jej opracowania, zatem nie stanowi wiernego obrazu przyszłości.

Zgodnie z założeniami, prognoza kształtowania się dochodów i wydatków w wieloletniej perspektywie stanowi niezbędny element planowania strategicznego oraz podstawę określenia możliwości inwestycyjnych samorządu, a wartości dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów pozwalają na ocenę perspektyw utrzymania płynności finansowej w przyszłości.

Światowy kryzys finansowy ostatnich lat w sposób wyrazisty ukazał zagrożenia związane z nadmiernym zadłużaniem się państw w wyniku utrzymujących się strukturalnych deficytów budżetowych.

Potrzeba stymulowania gospodarek w okresie najgorszego załamania gospodarczego na świecie od lat 30-tych ubiegłego wieku była na tyle silna, że wiele państw, w tym tych najzamożniejszych, zdecydowało się na wprowadzenie dużych pakietów fiskalnych, nawet za cenę gwałtownego pogłębiania się deficytu i skokowego wzrostu zadłużenia.

Jednak ostatnie lata turbulencji na rynkach finansowych i poważnych problemów finansów publicznych w niektórych państwach Unii Europejskiej zmusiły wiele rządów do podjęcia radykalnych działań naprawczych, często oznaczających głębokie i bolesne cięcia wydatków.

Polska, między innymi dzięki zrównoważonej polityce podtrzymywania wzrostu, przy równoczesnym utrzymywaniu dyscypliny w finansach publicznych, przeszła przez okres największego załamania w światowej gospodarce w dobrej kondycji. Niemniej, znaczna obniżka podatków i opłat przeprowadzona w poprzednich latach, której nie towarzyszyło – pomimo rekordowego wzrostu gospodarczego – odpowiednie dostosowanie po stronie wydatków, doprowadziło do znacznego wzrostu deficytu i po raz kolejny ukazało niebezpieczny rozmiar strukturalnego deficytu finansów publicznych. Polska nie wpadła w pułapkę zadłużenia i może teraz wykorzystać polepszającą się koniunkturę gospodarczą do rozpoczęcia stopniowych działań dostosowawczych. Działania takie są niezbędne aby Polska utrzymała obecną wysoką wiarygodność wśród najbardziej zaawansowanych i fiskalnie odpowiedzialnych gospodarek europejskich.

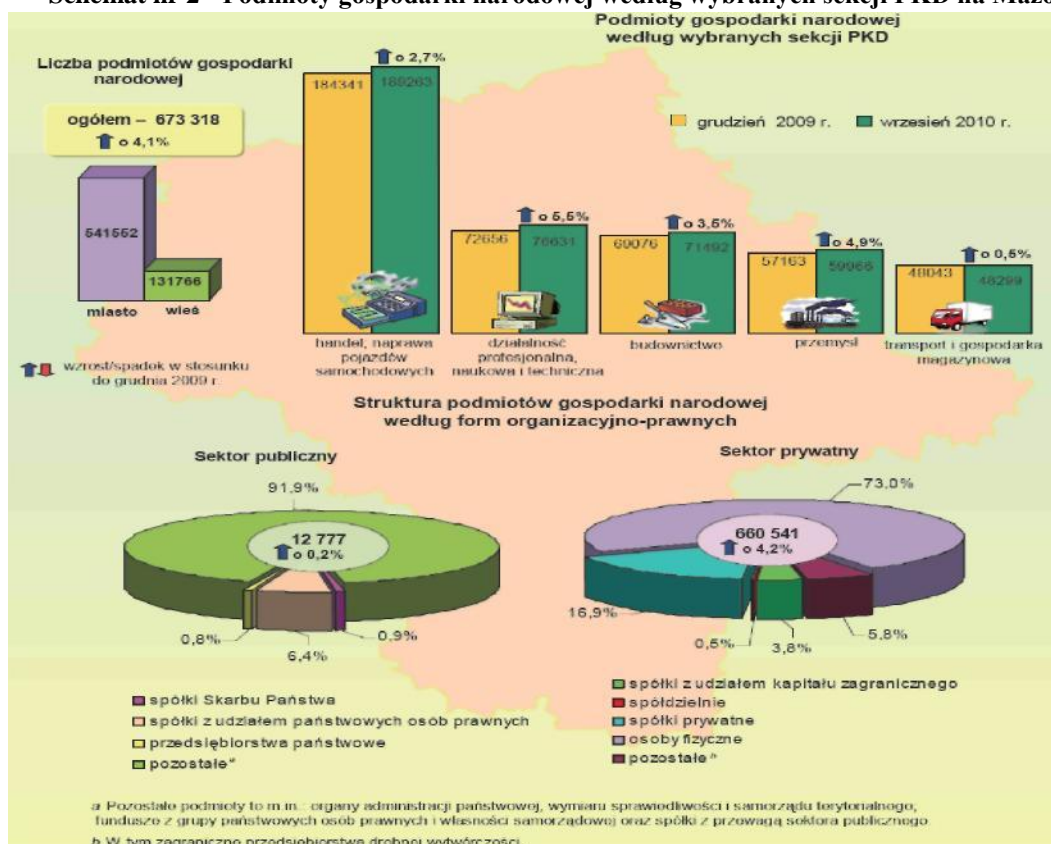
II. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Województwo Mazowieckie jest największym i najludniejszym regionem w kraju, co stanowi odpowiednio 13,5% oraz 11,4% udziału w skali kraju. Jest regionem aktywnego rozwoju gospodarczego i postępującej urbanizacji. Charakteryzuje się też najwyższym poziomem zamożności ludności oraz najniższym poziomem bezrobocia. Jest to zarazem województwo o największych w Polsce przestrzennych dysproporcjach rozwoju społeczno-gospodarczego. Województwo Mazowieckie pod względem poziomu rozwoju gospodarczego jest przodującym regionem w Polsce, wytwarzając ponad 1/5 ogólnokrajowego PKB. Ma również najlepiej rozwiniętą przedsiębiorczość przy tendencji wzrostowej, której jednak nie towarzyszy adekwatny przyrost zatrudnienia, zwłaszcza w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Mazowsze należy do trzech najatrakcyjniejszych dla inwestorów regionów w Polsce. Odnotowuje się tu najwięcej inwestycji przedsiębiorstw rodzimych, a także największą aktywność podmiotów zagranicznych. Województwo, głównie za sprawą dynamicznie rozwijającej się stolicy, posiada względnie nowoczesną strukturę gospodarki. Szybko rozwijają się tutaj nowoczesne i innowacyjne branże z zakresu usług oraz przemysłu.

Szybciej niż w kraju rosną w województwie nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle.

Rozwój regionalny jest determinowany przez wiele czynników, spośród których część ma charakter zmiennych niezależnych od woli Samorządu Województwa. Dotyczy to przede wszystkim sytuacji geopolitycznej na świecie, skali i tempa globalizacji gospodarki, krajowych i unijnych rozwiązań prawno-systemowych.

Schemat nr 2 - Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD na Mazowszu

Źródło: Statystyka Mazowsza – podmioty gospodarki narodowej zarejestrowanej w rejestrze REGON na koniec września 2010 r.,
Urząd Statystyczny w Warszawie

Sytuacja makroekonomiczna, stan gospodarki i poziom rozwoju, zarówno Polski jak i wszystkich krajów europejskich, w dużej mierze będzie zależał od tego, czy są one w stanie sprostać wzmóżonej konkurencji oraz wyzwaniom cywilizacyjnym. Istotną rolę odgrywać będą priorytety rozwojowe przyjęte przez Unię Europejską oraz przyjęta przez nią polityka strukturalna, silnie determinująca kierunki rozwoju poszczególnych krajów i położonych w nich regionów. Równie ważny wpływ na sytuację poszczególnych polskich regionów ma polityka gospodarcza, finansowa, społeczna i regionalna państwa, a także przestrzenna alokacja czynników regionotwórczych w relacjach krajowych i europejskich. W świetle powyższych uwag sprawą kluczową staje się pytanie, jaki jest wpływ tych zewnętrznych czynników na szeroko rozumiany rozwój regionalny? Czy będzie dochodziło do dalszego pogłębiania się różnic pomiędzy najbardziej rozwiniętymi europejskimi regionami, czy też stosowana będzie polityka równoważenia rozwoju, w wyniku której regiony otrzymają nowe impulsy rozwojowe, warunkujące ich restrukturyzację? Jak będzie się kształtował podział środków unijnych i jaka będzie efektywność ich wykorzystania? Także od wyboru celów strategicznych Unii Europejskiej będą zależały kierunki rozwoju Województwa Mazowieckiego. Należy brać także pod uwagę możliwość wystąpienia czynników destabilizujących rozwój regionu. Powszechnie stosowaną metodą antycypowania przyszłości w warunkach niepewności jest podejście scenariuszowe.

III. KIERUNKI I SCENARIUSZE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Dla potrzeb Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 zostały opracowane trzy scenariusze: realistyczny, optymistyczny i pesymistyczny. Pełnią one rolę ramowego układu odniesienia dla sformułowania wizji rozwoju Mazowsza.

Scenariusz realistyczny powstał na podstawie istniejącej wiedzy o aktualnych uwarunkowaniach procesów rozwojowych i przy założeniu, że procesy te będą przebiegały zgodnie z deklarowanymi dzisiaj tendencjami polityki krajowej i unijnej. Stanowi on realistyczną, a zarazem pożądaną wizję przyszłości, dającą podstawę do sformułowania zamierzeń rozwojowych Województwa Mazowieckiego w perspektywie do roku 2020, zgodnych z aspiracjami mieszkańców i władz regionu. Z uwagi właśnie na te aspiracje i priorytet polityki regionalnej samorządu województwa, scenariuszowi temu nadano umowną nazwę: „Spójne Mazowsze”.

Scenariusz pesymistyczny, umownie nazwany „Przegrane Mazowsze” jest prognozą ostrzegawczą, która wskazuje na możliwość zaistnienia splotu negatywnych czynników, uniemożliwiających bądź utrudniających realizację zamierzonych celów. Rolą tego scenariusza jest ukazanie Województwa Mazowieckiego w kontekście niesprzyjającej koniunktury, a zarazem wskazanie kierunków działań, które w przypadku zaistnienia byłyby najbardziej pożądane. Scenariusz ten pełni więc rolę swego rodzaju „wyjścia awaryjnego”.

Opracowanie scenariusza „Triumfujące Mazowsze” miało na celu pobudzenie aspiracji oraz dążeń do większego zaangażowania na rzecz dokonania przeobrażeń województwa. Wskazując na szanse oraz możliwości rozwojowe, które dzisiaj wydają się być mało realne, scenariusz ten pobudza oraz ukierunkowuje dyskusję o nowych ideach i rozwiązaniach, a w związku z tym może on pełnić rolę „samorealizującej się przepowiedni”.

W Województwie Mazowieckim obowiązują następujące dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Strategia e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013,
- Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza na lata 2007-2015,
- Strategia rozwoju turystyki Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013.

Obowiązującym dokumentem określającym średniookresowe cele strategiczne Województwa Mazowieckiego jest Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, stanowiąca aktualizację Strategii z roku 2001. W obecnie uchwalonym dokumencie znajdują się zapisy celów i kierunki działań, uwzględniające zmiany zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju regionu, a także determinanty unijnej i krajowej polityki regionalnej. Dokument ten powstawał w atmosferze dialogu społecznego, dzięki czemu możliwe było osiągnięcie jak najszerzego kompromisu w sprawach kluczowych dla rozwoju naszego województwa, w perspektywie najbliższych 15 lat. Przyjęta koncepcja strategiczna dla Mazowsza, uzyskała aprobatę wielu środowisk doradczych i opiniotwórczych, co utwierdza w przekonaniu, iż dokonano słusznego wyboru priorytetów i celów rozwoju.

Myślą przewodnią, jaka przyświecała tworzeniu *Strategii*, było takie określenie przyszłej wizji i kierunków rozwoju Mazowsza, aby mogły się w nią wpisać wszystkie podmioty realizujące bezpośrednio lub pośrednio zapisy *Strategii*, bądź znajdujące się w polu jej oddziaływania, przede wszystkim mieszkańcy naszego regionu. W drodze konsensusu

społecznego w oparciu o realistyczny scenariusz rozwoju, wypracowano i uzyskano legitymizację nowej projekcji rozwoju Mazowsza - regionu konkurencyjnego w układzie europejskim i globalnym. To perspektywiczne podejście zakłada realizację trzech celów strategicznych w zakresie: budowy społeczeństwa informacyjnego i poprawy jakości życia mieszkańców województwa, zwiększenia konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym, poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w ramach zrównoważonego rozwoju.

Kolejne w/w Strategie są dokumentami pomocniczymi wskazującymi kierunki polityki społeczno - gospodarczej Województwa Mazowieckiego. Określają wizję i misję e-rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz priorytety i cele strategiczne sformułowane w oparciu o diagnozę stanu wyjściowego dla strategii e-rozwoju, określają w jaki sposób władze samorządowe województwa będą starały się rozwijać region poprzez wspieranie innowacji i innowacyjności oraz odnoszą się bezpośrednio do interdyscyplinarności turystyki i jej związków z wieloma dziedzinami życia społeczno-gospodarczego.

IV. PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA DO WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ

Przy opracowywaniu Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033 uwzględniono założenia przyjęte za podstawę do opracowania Wieloletniej Prognozy Finansowej Państwa.

Prognoza podstawowych wskaźników makroekonomicznych oraz wartości podatków bezpośrednich Państwa w latach 2011-2013, która była brana pod uwagę przy opracowaniu WPF-WM 2011-2033 kształtuje się następująco:

Tabela nr 1 – Prognoza wskaźników makroekonomicznych oraz wartości podatków bezpośrednich dla Polski na lata 2011 - 2013

kategoria	2011	2012	2013
PKB w ujęciu realnym, dynamika	103,5	104,8	104,1
PKB w cenach bieżących, dynamika	105,9	107,5	106,7
średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych, %	102,3	102,5	102,5
przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej, dynamika	101,9	102,7	102,1
stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku, %	9,9	8,6	7,3
realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, dynamika	101,4	103,8	103,9
podatki bezpośrednie (w mld zł) w tym:	62,0	71,2	80,0
CIT (w mld zł)	23,8	28,9	34,3
PIT (w mld zł)	38,2	42,3	45,7

Źródło: Wieloletni Plan Finansowy Państwa – Warszawa, sierpień 2010 r.

Podstawą do oszacowania wartości przyjętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Mazowieckiego są:

- w latach 2011-2014 założenia makroekonomiczne, które zawarte zostały

w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa oraz w Projekcie Budżetu Państwa na 2011 r. - jest to oficjalna prognoza, zatwierdzona przez Radę Ministrów,

- po 2014 r. wytyczne dotyczące założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, opublikowane przez Ministerstwo Finansów.

Do najważniejszych czynników makroekonomicznych mających wpływ na wielkość dochodów z tego źródła należy zaliczyć:

- wzrost PKB,
- inflację,
- tempo wzrostu wynagrodzeń,
- wzrost zatrudnienia,
- planowane zmiany systemowe (ulgi, stawki podatkowe).

W Projekcie Budżetu Państwa na 2011 r. oraz w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa założono, że sytuacja gospodarcza w kraju będzie się stopniowo poprawiać. Oczekuje się, że PKB w 2011 r. wzrośnie do 3,5%. Tempo wzrostu PKB ma wyraźnie przyspieszyć w roku 2012 i osiągnąć 4,8%. Tak istotny wzrost gospodarczy wynika głównie z oczekiwanego ożywienia w gospodarce światowej, zwłaszcza u głównych partnerów handlowych Polski, oraz czynnika jednorazowego, jakim będzie wzrost popytu finalnego w związku z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. W okresie 2013-2014 PKB będzie kształtować się na poziomie ok. 4,0%. W kolejnych latach 2015-2022 prognozy Ministerstwa Finansów wskazują, że realne tempo wzrostu PKB zacznie się stopniowo obniżać i osiągnie średni poziom 3,1%.

Średnioroczna inflacja ma wynieść 2,3% w 2011 r. i po 2,5% w latach 2012-2014. W latach 2015-2022 z jednej strony można przewidywać niższe tempo wzrostu popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego sektora prywatnego, a z drugiej mocnego ograniczenia tempa wzrostu spożycia przez sektor publiczny, ze względu na planowaną konsolidację i redukcję deficytu w podsektorze rządowym i samorządowym. Inflacja w tym okresie powinna kształtować się na poziomie 2,5%.

Wzrost wynagrodzeń w całym okresie osiągnie średnio 5,5%. Realny wzrost wynagrodzeń będzie umiarkowany, co wynika m. in. ze znacznego ograniczenia ich wzrostu w jednostkach sfery budżetowej.

Przewiduje się również poprawę sytuacji na rynku pracy. Oczekuje się spadku stopy bezrobocia z 12,3% na koniec 2010 r. do 7,0% na koniec 2014 r. Wzrost zatrudnienia oraz wzrost spożycia będą stanowiły czynniki wpływające pozytywnie na dochody z podatku PIT. Uwzględniając powyższe wskaźniki oraz analizy własne, przy opracowaniu WPF skoncentrowano się na istotnych pozycjach budżetu, ponieważ to one kształtują podstawowe jego wielkości. Na planowanie dochodów ogółem w latach 2011-2015 istotny wpływ mają wielkości wynikające z realizacji programów unijnych kończących się w 2015 r.

Wydatki zostały zaplanowane zgodnie z wprowadzoną od 2011 r. zasadą zrównoważonego budżetu bieżącego samorządu. Podstawą wydatków majątkowych są obowiązujące przedsięwzięcia wieloletnie uchwalone przez Sejmik Województwa Mazowieckiego.

W oparciu o powyższe informacje zaplanowano bezpieczny poziom zadłużenia budżetu, który pozwala na spłatę zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia zobowiązań.

Wieloletnia Prognoza Finansowa opiera się na długoterminowej prognozie nadwyżki operacyjnej, która obrazuje zdolność obsługi zobowiązań oraz możliwości samodzielnego

finansowania przedsięwzięć. Analiza ma stanowić pomoc przy podejmowaniu decyzji o wielkości i okresie realizowanych przedsięwzięć oraz kształtowaniu przyszłych budżetów Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST). Pojęcie prognozy nie jest jednoznacznie zdefiniowane. Przyjęto, że prognoza powinna być:

- sformułowana z wykorzystaniem dorobku nauki,
- odnosząca się do określonego momentu czasu w przyszłości,
- podlegająca empirycznej weryfikacji,
- akceptowalna.

Budowa prognozy składa się z kilku etapów, przy czym można jednak wyodrębnić następujące etapy postępowania, które powinny być wykonywane w odpowiedniej kolejności:

- jednoznaczne zdefiniowanie problemu prognostycznego,
- zebranie danych historycznych,
- analiza danych historycznych,
- wybranie metody prognozowania,
- postawienie prognozy,
- ocena trafności prognozy.

Dane historyczne

W pracy wykorzystano dane dotyczące kształtowania się poszczególnych kategorii dochodów i wydatków budżetowych z minimum czterech ostatnich lat oraz na podstawie aktualnego planu budżetu JST.

Analiza danych historycznych

Podstawą budowy prognoz jest poprawnie przeprowadzona diagnoza badanej rzeczywistości, czyli stwierdzenie przeszłego oraz faktycznego (teraźniejszego) stanu prognozowanych zjawisk, dlatego też, każda z kategorii dochodów i wydatków została przeanalizowana oddzielnie. Pierwszym etapem analizy było przedstawienie historycznych danych. W kolejnym etapie porównywano dynamikę danych ze wskaźnikiem wzrostu ogólnego poziomu cen. Starano się także znaleźć czynniki mogące mieć wpływ na kształtowanie się wyodrębnionych kategorii dochodów i wydatków.

Metoda prognozowania

Z uwagi na niewielki materiał statystyczny, ograniczony małą liczbą obserwacji, nie można zastosować żadnych metod ekonometrycznych. Z tej samej przyczyny w analizie nie używa się żadnych średnich i innych miar statystycznych.

Do prognozowania użyto rozbudowanej metody ekstrapolacji liniowej. Stosuje się ją w sytuacjach, gdy brak jest możliwości użycia innych metod lub użycie tych metod skazane jest na niepowodzenie. Metody ekstrapolacji liniowej są proste, przez to łatwe i szybkie w użyciu. Najprostsza metoda zakłada, że prognozowana wielkość zjawiska w okresie lub momencie t będzie taka sama jak ostatnio zaobserwowana wartość. Formalnie można to zapisać następująco:

$$y_t^* = y_{t-1}$$

gdzie:

y_t^* - prognoza zmiennej Y na moment t ,

y_{t-1} - wartość zmiennej prognozowanej w momencie $t-1$.

Jeżeli prognozowana zmienna charakteryzuje się istnieniem tendencji do wzrostu (spadku), to do prognozowania można użyć metody, która zakłada, że wartość prognozowanej zmiennej wzrośnie (spadnie) w momencie lub okresie prognozy o określony procent w momencie lub okresie poprzednim. Formalnie można to zapisać następująco:

$$y_t^* = (1 + c) * y_{t-1}$$

gdzie:

c - wskaźnik wzrostu (spadku).

W niniejszej WPF do prognozowania wykorzystano metodę prognozowania, która jest rozszerzoną wersją przytoczonych wyżej metod naiwnych.

Zastosowany model umożliwia budowanie prognozy w oparciu o stały wskaźnik wzrostu (spadku) lub jako funkcję inflacji albo PKB. Jeśli wybierzemy stały wskaźnik wzrostu (spadku), to formalny zapis wygląda identycznie jak równanie wyżej.

$$y_t^* = y_{t-1} * [1 + CPI_t * W(cpi)] * [1 + PKB_t * W(pkb)]$$

gdzie:

CPI_t - wskaźnik inflacji w momencie t ,

$W(cpi)$ - waga inflacji

PKB_t - wzrost PKB w momencie t ,

$W(pkb)$ - waga PKB

Wielkość wag została wyznaczona na podstawie historycznego kształtowania się danych w cenach stałych i bieżących, zaobserwowanej dynamiki w cenach bieżących i dynamiki cen, a także opinii opartych na intuicji i doświadczeniu.

Czynniki mające wpływ na gospodarkę budżetową i finanse

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w okresie analizy będą zależały od wielu czynników, które można podzielić na dwie kategorie:

- czynniki wewnętrzne, na które jednostka ma wpływ,
- czynniki zewnętrzne, na które jednostka nie ma wpływu.

Do czynników wewnętrznych należy przede wszystkim polityka finansowa jednostki.

Czynniki zewnętrzne to przede wszystkim regulacje prawne obowiązujące samorządy.

Są to np.:

- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych (w szczególności limity zadłużenia oraz wydatków na obsługę długu).

Inne zewnętrzne czynniki mogące wpłynąć na sytuację finansową i gospodarczą to lokalne potrzeby społeczne i uwarunkowania gospodarcze regionu. Istotnym czynnikiem o charakterze zewnętrznym o ogromnym wpływie na finanse jednostki jest ogólna sytuacja gospodarcza kraju.

Inflacja

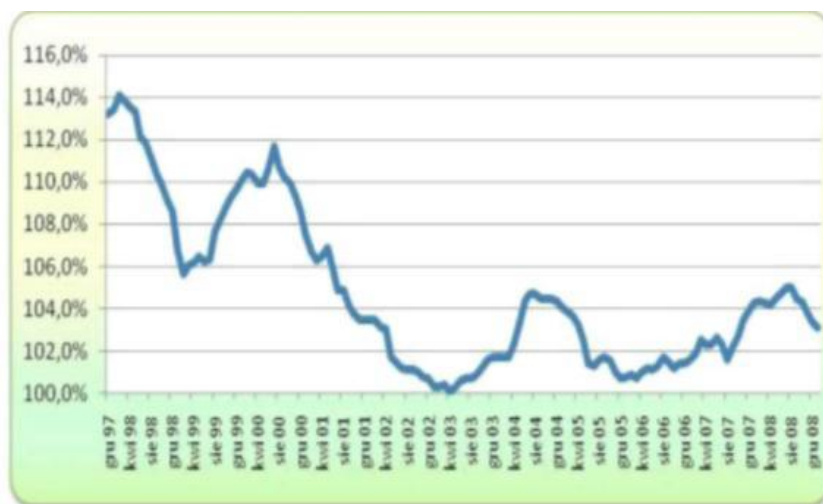
Z analizy głównych źródeł dochodów i wydatków wynika, iż w dużej mierze wielkości te zmieniają się pod wpływem inflacji.

Proces dezinflacji zapoczątkowany w gospodarce polskiej w 1991 r. i kontynuowany,

dzięki prowadzonej polityce fiskalnej i monetarnej, przez kolejne lata doprowadził do ograniczenia dynamiki cen z poziomu 585,8% w 1990 r. do 3,5% w 2009 r.

Na poniższym wykresie zamieszczono dane obrazujące zmiany wskaźnika cen i usług konsumpcyjnych w latach 1998 - 2009.

Wykres nr 1 - Średnioroczny wskaźnik wzrostu cen i usług w latach 1998-2009

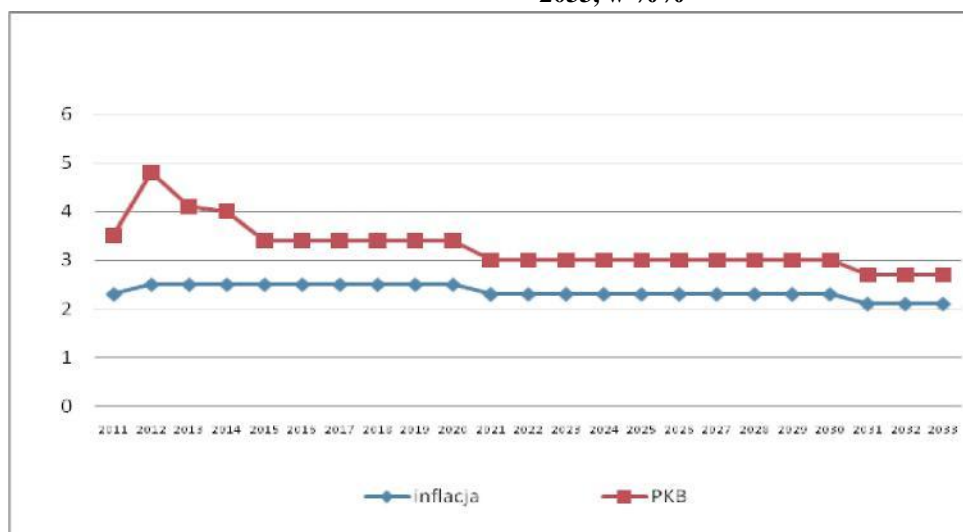
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Prognoza wskaźnika wzrostu cen i usług oparta została na opracowaniu NBP „Projekcja inflacji Narodowego Banku Polskiego na podstawie modelu NECMOD”.

Produkt Krajowy Brutto

Analiza kształtowania się dochodów pochodzących z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych stanowiących dochód budżetu państwa wykazała, że jednym z czynników mogących mieć wpływ na dochody z tego tytułu jest wzrost Produktu Krajowego Brutto.

Wykres nr 2 - Przewidywane kształtowanie się wskaźników inflacji oraz dynamiki PKB na lata 2011-2033, w %

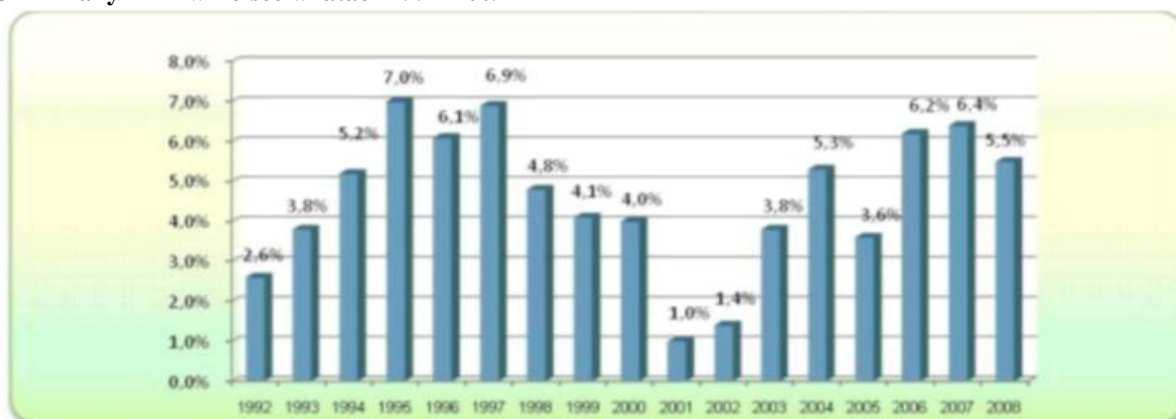

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Budując prognozę dynamiki PKB oparto się na następującym dokumencie: „Projekcja inflacji Narodowego Banku Polskiego na podstawie modelu NECMOD” - NBP.

Na poniższym wykresie zamieszczone zostały informacje na temat dynamiki zmian PKB w Polsce w latach 1992 - 2008.

Wykres nr 3 - Zmiany PKB w Polsce w latach 1992-2009

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

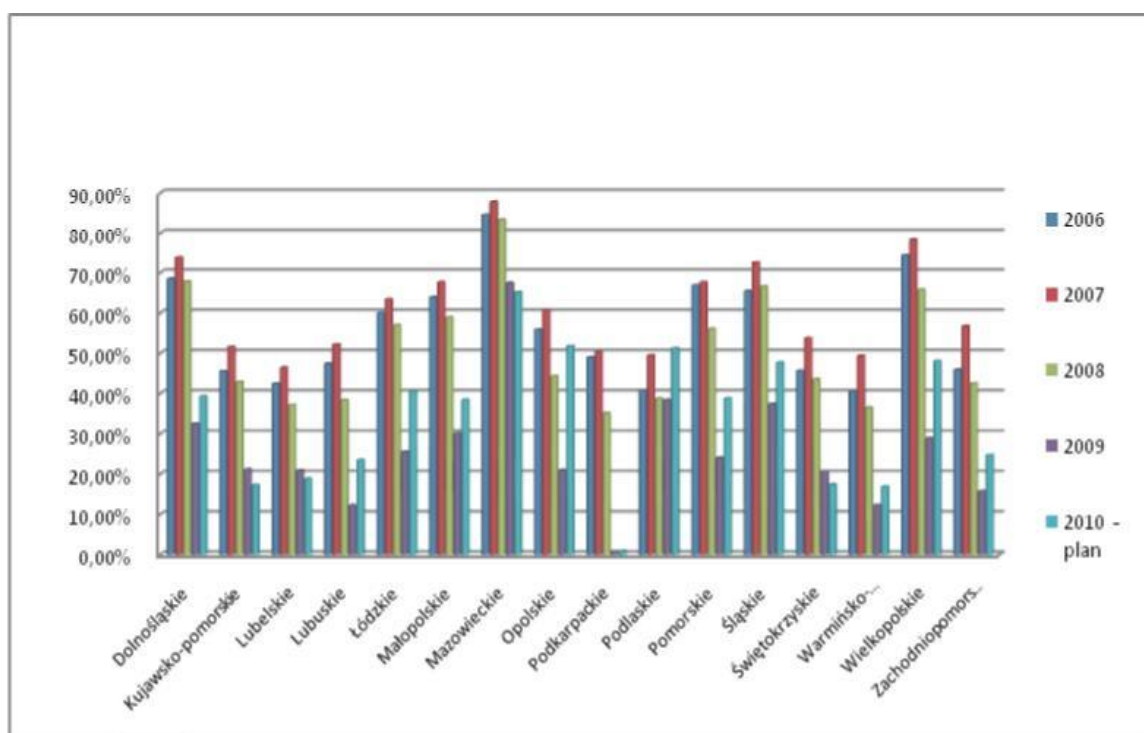
Tabela nr 2 - Dochody województw zrealizowane w 2009 r. (w tys. zł) oraz dochody z PIT i CIT za 2010 r.

	Dochody ogółem	dochody bieżące	dochody własne	dochody majątkowe	dochody ze sprzedaży majątku	Dochody własne z CIT i PIT za 2010 r. (dane nie zatwierdzone)
Dolnośląskie	1 503 826,1	915 102,2	489 212,1	588 723,90	886,9	435 283,58
Kujawsko-pomorskie	952 119,1	653 170,8	201 822,2	298 948,30	389,3	167 701,80
Lubelskie	989 722,3	713 954,5	207 275,7	275 767,80	196,0	122 071,28
Lubuskie	756 189,7	348 324,0	92 881,5	407 865,70	4 391,0	82 023,88
Łódzkie	1 329 975,6	722 758,9	340 471,5	607 216,70	2 198,2	309 986,75
Małopolskie	1 430 237,7	808 538,7	429 594,6	621 699,00	5 541,2	312 951,12
Mazowieckie	2 950 942,7	2 574 308,2	1 993 497,4	376 634,50	21 207,5	1 488 807,3
Opolskie	639 295,4	349 577,6	134 381,1	289 717,80	351,8	93 380,00
Podkarpackie	1 048 121,5	784 647,3	8 289,9	263 474,20	448,3	129 471,42
Podlaskie	677 449,4	391 198,6	260 303,6	286 250,80	6 109,5	74 187,85
Pomorskie	1 179 732,2	636 183,2	284 366,2	543 549,00	511,5	281 763,16
Śląskie	1 533 333,0	1 039 676,3	574 177,8	493 656,70	5 710,2	559 161,75
Świętokrzyskie	783 718,1	504 394,5	161 962,7	279 323,60	46,5	84 316,20
Warmińsko-mazurskie	785 243,0	513 654,6	96 895,1	271 588,40	977,0	90 701,64
Wielkopolskie	1 913 289,7	911 570,7	554 084,0	1 001 719,00	1 540,3	479 673,33
Zachodniopomorskie	1 075 114,6	567 221,2	169 662,0	507 893,40	3 819,6	136 388,52

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

W 2010 r. w Województwie Mazowieckim zrealizowane dochody ogółem stanowiły kwotę 2.452.929.245 zł, w tym dochody bieżące 2.104.634.256 zł, majątkowe 348.294.989 zł. W klasyfikacji dochodów według źródeł: dochody podatkowe (łącznie CIT i PIT) stanowiły kwotę 1.488.807.315 zł, subwencja ogólna 244.467.843. zł, dotacje i środki pozabudżetowe na zadania bieżące 247.007.694 zł, i pozostałe dochody w wysokości 124.351.404 zł. Zrealizowane dochody ze sprzedaży majątku wynosiły 66.693.484 zł.

Wykres nr 4 - Udział dochodów własnych w dochodach ogółem województw w latach 2006-2009 oraz plan na 2010 r., w %

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Od 2010 r. uległ zmianie system przepływu środków w ramach finansowania projektów unijnych. Zmiana systemu polegała na wyznaczeniu centralnego podmiotu płatniczego (Bank Gospodarstwa Krajowego) do realizacji płatności dla beneficjentów programów. Bank Gospodarstwa Krajowego dokonywał wszystkich płatności w programach na rzecz wszystkich beneficjentów z rachunków otwartych w tym banku przez Ministra Finansów -za wyjątkiem wydatków dokonywanych w ramach projektów Pomocy Technicznej - środków przeznaczonych na te płatności nie ma w budżecie województwa. Tym samym budżet województwa, z którego w latach poprzednich dokonywano wszystkich płatności dla beneficjentów programów operacyjnych, zmniejszył się.

W okresie programowania 2007-2013, dla lat 2007-2010 wprowadzono zasadę $n+3$, natomiast w latach 2011-2013 będzie obowiązywać zasada $n+2$. Oznacza to, że środki

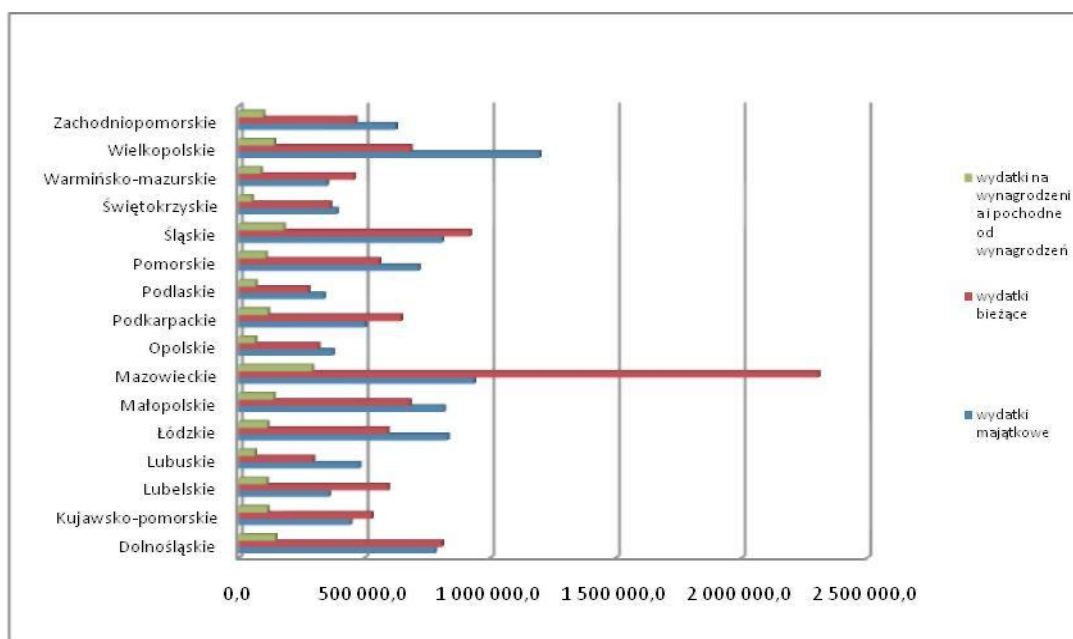
przyznane w ostatnim roku realizacji tych programów można wydatkować do roku 2015, dlatego też po tym terminie nie planuje się wpływu dochodów z tego źródła. Przy planowaniu dochodów z tego źródła należy również wziąć pod uwagę fakt, że zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej Polska otrzyma z funduszy strukturalnych dodatkowe 663 mln EUR w latach 2011-2013. Wynika to z wyższego, niż przewidywano w prognozie z 2005 r., wzrostu gospodarczego, jaki Polska osiągnęła w latach 2007-2009.

Wydatki

Naczelną zasadą przyjętą przy konstruowaniu Wieloletniej Prognozy Finansowej jest wynikająca z art. 242 ustawy o finansach zgodność planowanych wydatków bieżących z dochodami bieżącymi powiększonymi o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6.

Wyszczególniono kwoty wydatków bieżących (w tym na obsługę długu, gwarancje i poręczenia) i majątkowych budżetu samorządu województwa, wynikających z limitów wydatków na planowane i realizowane przedsięwzięcia w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz kwoty wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane oraz wydatki związane z funkcjonowaniem organów Województwa Mazowieckiego.

Wykres nr 5 - Wydatki Województwa Mazowieckiego poniesione w 2009 r., w tys. zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wielkości budżetowe, prezentowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033 uwzględniają kwotę długu i etapy jej spłaty w poszczególnych latach, objętych prognozą finansową oraz ustawowo określone wskaźniki poziomu zadłużenia JST. Ujęto zarówno wskaźniki obowiązujące do końca 2013 r. na podstawie art. 169 i art. 170 starej ustawy o finansach publicznych z 2005 r., jak również mającą obowiązywać od roku 2014 relację, o której mowa w art. 243 ustawy o finansach stanowiącą nowy limit zadłużenia.

Zgodnie z art. 227 ust. 1 ustawy o finansach wykazano szczegółowe wydatki w podziale na środki bieżące i majątkowe, w tym krajowe i zagraniczne, do roku 2014 na podstawie

realizowanych zadań i przewidywanych do realizacji projektów.

W strukturze wydatków największe środki zaplanowano na przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury oraz promocji i ochrony zdrowia. W dziedzinie infrastruktury są to nakłady na inwestycje drogowe i kolejowe, a w promocji i ochronie zdrowia - na infrastrukturę ochrony zdrowia. Do roku 2015 wiąże się to z wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013. Ustawodawca w celu zapewnienia realizmu prognozowania nie wprowadził nakazu prezentowania szczegółowych wydatków w okresie dalszym, niż okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Województwo stanowi organizm składający się z wielu podmiotów wzajemnie powiązanych ze sobą, realizujących zadania własne i powierzone, obejmujące bardzo szeroki obszar działalności.

Wynika to m.in. z nieznanych priorytetów i założeń przyszłej polityki Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej w związku ze Strategią UE 2020. Dopiero po ogłoszeniu decyzji odnośnie nowej perspektywy finansowej UE możliwe będzie urealnienie w odniesieniu do wydatków współfinansowanych ze środków zagranicznych.

Wymieniono tu najważniejsze dokumenty o znaczeniu strategicznym, które docelowo będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki finansowej Samorządu Województwa. Do końca kadencji nowego zarządu województwa do roku 2014 priorytetem powinny pozostać zadania z zakresu infrastruktury transportowej oraz ochrony zdrowia. Dlatego też po roku 2014 w Prognozie przewidziano stosowne wydatki, uwzględniające realne możliwości budżetu województwa, rezygnując z podziału na poszczególne grupy zadań, pozostawiając podział środków do decyzji Zarządu Województwa Mazowieckiego w następnych kadencjach.

Rezerwa celowa na współfinansowanie projektów wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, realizowanych przy udziale środków pochodzących z Unii Europejskiej, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i EOG, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy lub innych programów, przeznaczona będzie w latach 2011-2033 na wkład własny celem umożliwienia uruchomienia pomocowego finansowania tych projektów.

Zmiany wartości wydatków bieżących w Wieloletniej Prognozie Finansowej są konsekwencją dostosowania do uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego.

Dostosowano zmiany w wydatkach bieżących i majątkowych na przedsięwzięcia do zmian przekazanych przez Departament Nadzoru Właścicielskiego i Inwestycji oraz Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego.

Informacja o planowanych dochodach i przychodach

W założeniach do sporządzenia prognozy dochodów Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2013 zastosowano procedurę uwzględniającą cykliczny rozwój gospodarek rynkowych uzupełnioną metodą analizy eksperckiej. W ramach zastosowanej do celów prognostycznych analizy eksperckiej uwzględniono działanie dwupoziomowej dźwigni finansowej, powodowanej wykorzystaniem przez przedsiębiorców Mazowsza unijnych środków pomocowych. Uzyskanie dofinansowania przez mikro oraz małe i średnie przedsiębiorstwa spowoduje wzrost zdolności kredytowej, a w następstwie uzyskanie kredytów z banków komercyjnych (I poziom dźwigni finansowej). Spowoduje to także uruchomienie własnych środków (II poziom dźwigni finansowej), które to środki w innym przypadku byłyby niewystarczające dla rozpoczęcia planowanych projektów inwestycyjnych.

Z drugiej strony spowoduje to wzrost siły nabywczej na Mazowszu, a tym samym przełoży się to na wzrost sprzedaży i dochodu do opodatkowania. Na tej podstawie z jednoczesnym uwzględnieniem nakładających się efektów przewidywanego na te lata korzystnego cyklu koniunkturalnego, a także korzystnego wpływu na koniunkturę gospodarczą EURO 2012 - jest prognozowany wzrost dochodów podatkowych Województwa Mazowieckiego w latach 2012-2013: CIT – 2012 rok – 18%, 2013 rok – 12%, PIT – 2012 rok – 18%, 2013 rok – 12%. Po tym okresie może wystąpić znaczny spadek koniunktury, co jest przewidywane na lata 2014-2015. Prawdopodobieństwo spełnienia podanej prognozy dochodowej na lata 2012-2015 jest szacowane ze wskaźnikiem trafności w przedziale 65%-85%, co upoważnia Zarząd Województwa Mazowieckiego do uwzględnienia tych danych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033.

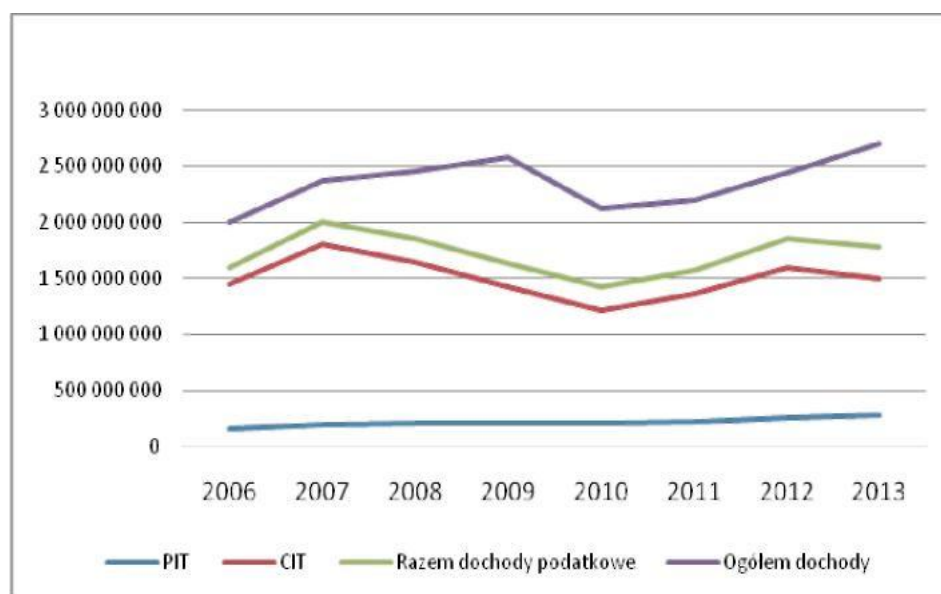
Zastosowane w opracowaniu wskaźniki inflacji i dynamiki PKB, stanowiące podstawę prognozowania poziomu dochodów i wydatków przyjęto według przedstawionej tabeli nr 3.

Tabela nr 3 – Wskaźniki inflacji i PKB prognozowane na lata 2011 – 2013

wyszczególnienie	2011	2012	2013
Inflacja (%)	2,3	2,5	2,5
PKB (%)	3,5	4,8	4,1

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 6 - Dochody Województwa Mazowieckiego wykonane i przewidywane z podziałem na poszczególne rodzaje i lata w zł

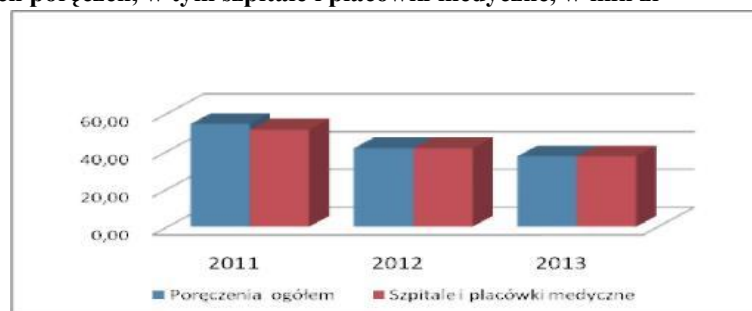

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Na lata 2011-2016 przewiduje się dochody ze sprzedaży składników majątkowych w kwotach w 2011 - 101,3 mln zł, w 2012 – 59,3 mln zł, w 2013 – 40 mln zł, w 2014 – 35 mln zł, w 2015 - 48 mln zł i w 2016 - 40 mln zł.

Przewiduje się, że deficyt w latach 2011-2013 będzie finansowany przychodami z prywatyzacji majątku Województwa Mazowieckiego oraz przychodami ze spłat pożyczek i kredytów, udzielonych przez Województwo Mazowieckie a także z nadwyżki operacyjnej. Przychody ze spłat pożyczek w roku 2011 planowane są w kwocie 25.100.000 zł, natomiast przychody z prywatyzacji majątku w 2011 r. wyniosą 150 mln zł, w 2012 – 170 mln zł, w 2013 – 189 mln zł., w 2014 – 30 mln zł. Przewiduje się, że zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego z tytułu udzielonych poręczeń, w tym głównie szpitalom i placówkom medycznym będą systematycznie zmniejszać się w latach 2011-2013, co obrazuje w formie graficznej poniższy wykres.

Wykres nr 7 - Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2013 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Założenia na lata 2014-2020

Na lata 2014-2020 przypada okres kolejnego programowania finansowego Unii Europejskiej. W latach 2014-2015 przewiduje się możliwość wystąpienia spadku korzystnej koniunktury gospodarczej związanej z cyklem koniunkturalnym rozwoju gospodarki rynkowej. Przewiduje się możliwość wystąpienia tzw. drugiego dna kryzysu finansowego. Do opracowania przyjęto CIT w 2014 roku (-8%), 2015 rok - 5%, na kolejne lata 5% wskaźnika PKB, z tym, że w 2020 roku spadek o 5% w stosunku do roku poprzedniego. PIT - w 2014 roku (-10%) na kolejne lata - 5% wskaźnika PKB, z tym że w roku 2019 spadek o 5% w stosunku do roku poprzedniego.

We współczesnym cyklu koniunkturalnym wyróżnia się dwie fazy: ożywienie (*Expansion*) i recesję (*Contraction*), co prezentuje poniższy wykres.

Wykres nr 8 - Cykle koniunkturalne według współczesnych angielskich ekonomistów

Źródło: <http://biznesowi.miasta.pl/cykle-koniunkturalne/>

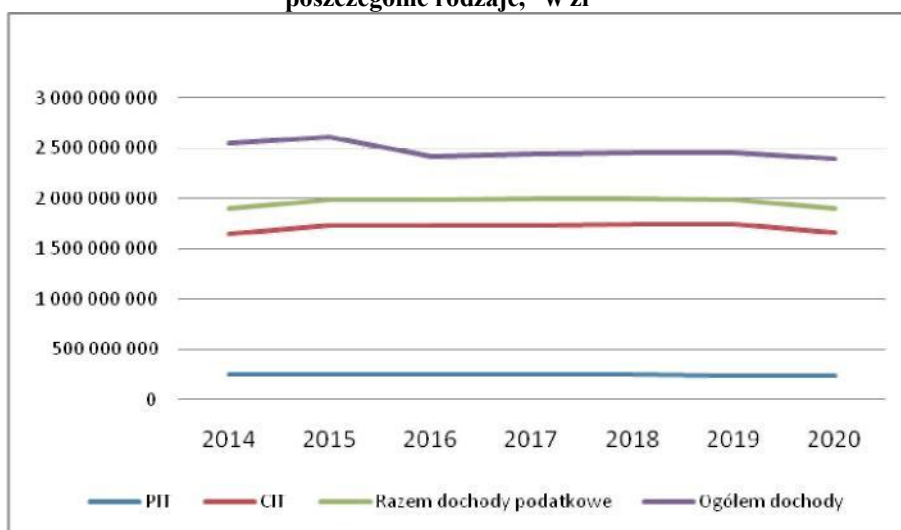
Zastosowane w opracowaniu wskaźniki inflacji i dynamiki PKB, stanowiące podstawę prognozowania poziomu dochodów i wydatków przyjęto według przedstawionej tabeli nr 4.

Tabela nr 4 – Wskaźniki inflacji i PKB prognozowane na lata 2014 - 2020

wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inflacja (%)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
PKB (%)	4,0	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4

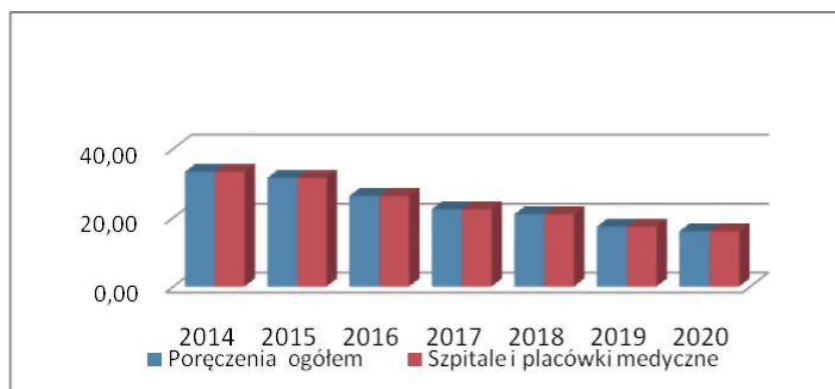
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 9 - Prognozowane dochody Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 z podziałem na poszczególne rodzaje, w zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 10 - Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Nadwyżka budżetowa w latach 2014-2020 będzie przeznaczona na finansowanie wydatków inwestycyjnych i bieżących.

Założenia na lata 2021-2033

Według dokonanych szacunków eksperckich na lata 2021-2033 przewiduje się możliwość wystąpienia wzajemnie znoszących się w kilkunastoletnim okresie cykli koniunkturalnych zarówno wzrostowych jak i spadkowych. Z uwagi na brak pewności co do umiejscowienia w poszczególnych latach w okresie 2021-2033 cykli koniunkturalnych z podziałem na wzrostowe i spadkowe – przyjęto wskaźnik średni dla całego tego okresu. Do opracowania przyjęto, że dochody podatkowe z tytułu CIT i PIT będą zwiększały się o około 5% wskaźnika PKB.

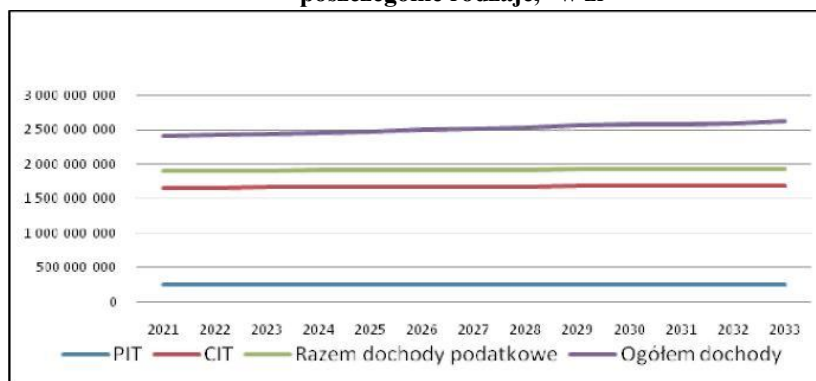
Zastosowane w opracowaniu wskaźniki inflacji i dynamiki PKB, stanowiące podstawę prognozowania poziomu dochodów i wydatków przyjęto według tabeli nr 4.

Tabela nr 4 – Wskaźniki inflacji i PKB prognozowane na lata 2021 – 2033

wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Inflacja (%)	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,1	2,1	2,1
PKB (%)	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,7	2,7	2,7

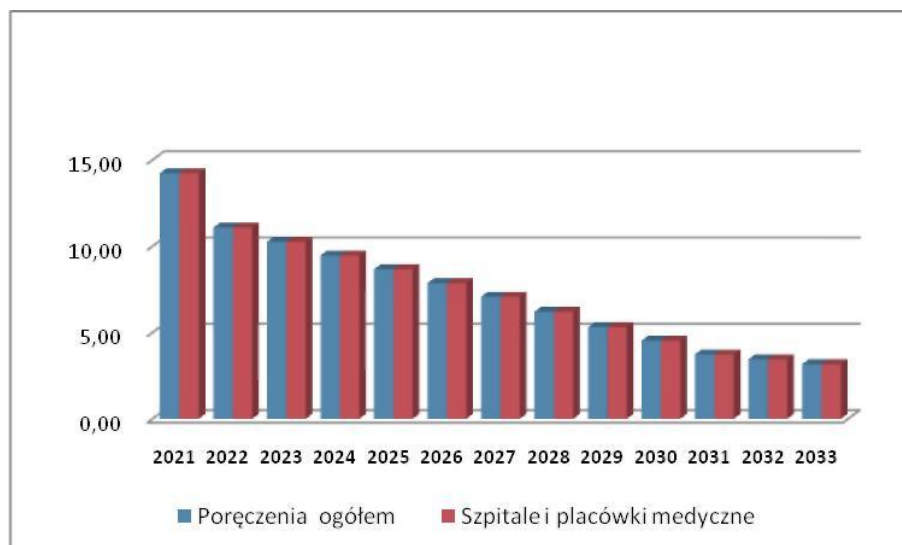
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 11 - Prognozowane dochody Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2033 z podziałem na poszczególne rodzaje, w zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 12 - Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2033 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

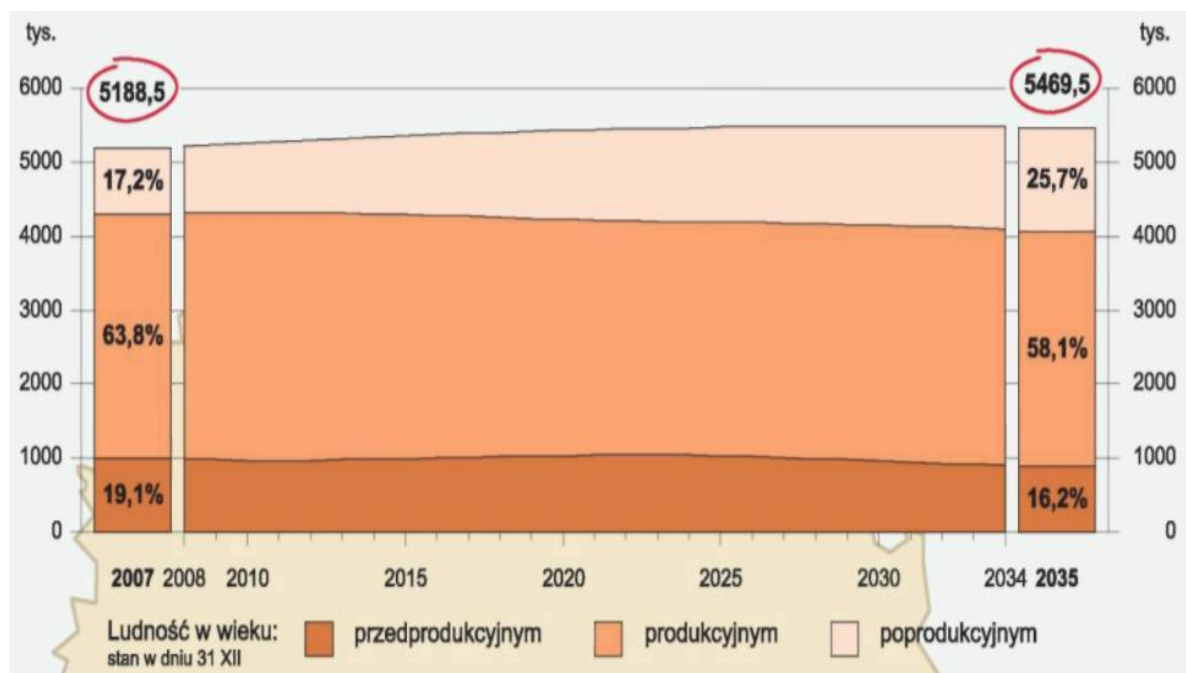
Nadwyżka budżetowa w latach 2021-2033 będzie przeznaczona na finansowanie wydatków inwestycyjnych i bieżących.

Omawiając prognozowane wielkości budżetowe na kolejne lata należy zauważyć, iż może wystąpić drobna niezgodność końcówek kwot dochodów i przychodów oraz wydatków i rozchodów w granicach +1 lub -1, co jest spowodowane zaokrągleniami matematycznymi danych groszowych przez stosowany system.

V. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2033

Według prognozy podanej przez Urząd Statystyczny, w 2035 roku w porównaniu z rokiem 2007 przedłuży się trwanie życia mężczyzn średnio o ponad 6 lat, tj. do ponad 77 lat, a kobiet o 3 lata tj. do ponad 83 lat. Przewidywany dłuższy okres życia zarówno kobiet jak i mężczyzn będzie powodować z jednej strony zwiększone potrzeby zarówno socjalne jak też i w zakresie opieki zdrowotnej, a z drugiej strony będzie oznaczać relatywne zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym. Przewidywane zmiany obrazuje poniższy wykres. Przewidywana zmiana struktury demograficznej mieszkańców Mazowsza wymaga podjęcia odpowiednio wcześniejszych wielokierunkowych działań, w tym m.in. tworzenie warunków do przedłużania aktywności zawodowej osobom w wieku starszym, bez formalnego przedłużania wieku emerytalnego.

Wykres nr 13 – Przewidywana struktura demograficzna Mazowsza

Źródło: Wojewódzki Urząd Statystyczny: „Statystyka Mazowsza”

VI. PROGNOZA ŁĄCZNEJ KWOTY DŁUGU NA LATA 2011-2033

Kredyty i obligacje.

1. Kredyty zaciągnięte w Europejskim Banku Inwestycyjnym:

1.1. Kredyt zrealizowany w 2007 na podstawie Umowy kredytowej z dnia 09.09.2006 r. na kwotę 50 000 000 EUR

- transza I zrealizowana w dniu 08.10.2007r. w kwocie 57.000.000,00 zł,
- transza II zrealizowana w dniu 17.12.2007r. w kwocie 38.000.000,00 zł,
- transza III zrealizowana w dniu 25.08. 2008r. w kwocie 80.186.290,16 zł.

Suma trzech transz to 175.186.290,16 zł.

Splata rat kapitałowych i odsetek następować będzie również w złotych.

Splata rat w latach od 2011 do 2031 roku. (1 rata po 8.342.000, zł (2011), 18 rat po 8.342.205 zł w latach 2012-2030), a ostatnia rata w 2031 r. będzie ratą wyrównującą do kwoty kredytu.

Okres karencji dotyczy tylko rat kapitałowych.

Odsetki spłacane począwszy od grudnia 2007r (w terminie do 15 dnia każdego kwartału).

Odsetki wg stawki VSFR wynoszącej na dzień zawarcia kontraktu : WIBOR - 0,11% p.a. (nie wyżej niż WIBOR + 0,13% p.a.) - stawka zmienna. Koszt kredytu od 2911 r. - 83.248.697 zł.

1.2. W roku 2008 uruchomiono kredyt na kwotę 310 000 000,00 zł.

- transza I zrealizowana w dniu 02.09.2008 r. w kwocie 90.000.000,00 zł,
- transza II zrealizowana w dniu 15.12.2009 r. w kwocie 220.000.000,00 zł.

Splata rat od 15/12/2013 do 15/12/2028 - 1 rata po 2.903.226 zł (2013), 14 rat po 20.476.452zł w latach 2014-2028. Należy pamiętać, że ostatnia rata kredytu będzie ratą wyrównującą do kwoty kredytu.

Okres karencji dotyczy tylko rat kapitałowych.

Odsetki spłacane począwszy od września 2008r (w terminie do 15 dnia każdego kwartału).

Odsetki wg stawki VSFR wynoszącej na dzień zawarcia kontraktu : WIBOR - 0,11% p.a. (nie wyżej niż WIBOR + 0,13% p.a.) - stawka zmienna.

Koszt kredytu od 2011 r. - 146.293.523 zł.

1.3. W roku 2010 uruchomiono kredyt na kwotę 260 000 000 zł.

Spłata rat kapitałowych od grudnia 2015 roku do grudnia 2024 roku (10 rat po 26 mln zł).

Okres karencji dotyczy tylko rat kapitałowych.

Odsetki spłacane począwszy od grudnia 2010r (w terminie do 15 dnia każdego kwartału).

Odsetki wg stawki VSFR wynoszącej na dzień zawarcia kontraktu : WIBOR - 0,11% p.a. (nie wyżej niż WIBOR + 0,13% p.a.) - stawka zmienna.

Koszt kredytu Od 2011 r. - 106.704.000 zł.

1.4. W roku 2011 planowane jest zaciągnięcie kredytu w wysokości 100.000.000 zł

Okres spłaty rat kapitałowych od 2016 do 2025- 10 rat po 10 mln zł.

Okres karencji ma dotyczyć tylko rat kapitałowych.

Odsetki wg stawki VSFR wynoszącej na dzień zawarcia kontraktu : WIBOR - 0,11% p.a. (nie wyżej niż WIBOR + 0,13% p.a.) - stawka zmienna.

Koszt kredytu 45.360.000 zł.

2. W roku 2007 uruchomiono kredyt w Banku Rozwoju Rady Europy (CEB) w EUR:

- transza I zrealizowana w dniu 20.12.2007 r. w kwocie 46.000.000 EUR ekwiwalent 165.000.000 zł, Spłata rat kapitałowych od grudnia 2013 r. do 2027 r. - 14 rat po 3.066.666,67 EUR (12/2013-2026), ostatnia rata w 2027 r. będzie ratą wyrównującą do kwoty kredytu. Stopa odsetkowa i marża banku- zmienne oprocentowanie, EURIBOR 3 M + 0,11% rocznie.

- transza II kwota EUR 37.000.000,00. Wpływ 152.199.500,00 zł dnia 31/07/2009r. Spłata rat kapitałowych od lipca 2015 do lipca 2029 roku. - 14 rat po 2.466.666,70 EUR (2015-2028), ostatnia rata w 2029r. będzie ratą wyrównującą do kwoty kredytu. Stopa odsetkowa i marża banku- zmienne oprocentowanie, EURIBOR 3 M + 1,40% rocznie. Okres karencji dotyczy tylko rat kapitałowych.

Odsetki spłacane począwszy od marca 2008r (w terminach zgodnie z umową).

Koszt kredytu od 2011 r. oszacowany na kwotę 86.319.123,00 zł.

3. W roku 2009 wyemitowano obligacje o wartości 82 mln EUR - Deutsche Bank AG, oddział w Londynie:

- I transza: **50 mln EUR** - kwota 223.550.000,00 zł. Umowa została podpisana 22 czerwca 2009 r., Data emisji: 2009-06-22, data zapadalności: 2019-06-21.

- II transza: **32 mln EUR**- kwota 130.752.000,00 zł

Umowa została podpisana 22 grudnia 2009 r.,

Data emisji: 2009-12-22, data zapadalności: 2019-12-21.

Oprocentowanie – zmienne, powiązane z indeksem FRB.

Prognozowane oprocentowanie odsetkowe gwarantowane do 2012 r. w wysokości 4,95%.

Prognozowana kwota kapitału przypadającego do spłaty w danym okresie (w EUR):

2017 r.- w wys.28.000.000 EUR, 2018 r. -28.000.000 EUR, 2019 w wys.26.000.000 EUR.

Brak okresu karencji na odsetki. Odsetki płacone od II kwartału 2009 r. (półrocznie).

Koszt obligacji od 2011 r. - 200.960.000zł.

W związku z tym, że udział zobowiązań walutowych jest większy niż 43 % ogółu zobowiązań, przeprowadzono dodatkową symulację przyjmując scenariusz 15% deprecjacji kursu złotego, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów na potrzeby wieloletniej

prognozy finansowej i przeszacowano zobowiązania walutowe wg kursu, który przedstawiono w tabeli nr 6

Tabela nr 6 – Wartość kursu walutowego PLN/EUR w latach 2012-2033 zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Finansów

Wyszczególnienie	Jednostka	Lata		
		2012	2013	2014-2033
Kurs walutowy PLN/EUR po uwzględnieniu 15% deprecjacji	PLN	4,19	4,08	3,99

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Kwota długu Województwa po przeszacowaniu zobowiązań walutowych w kolejnych latach wynosi:

w 2011 – 1 490 293 790 zł, w 2012 – 1 519 852 085 zł, w 2013 – 1 477 944 654 zł,
w 2014 – 1 422 315 997 zł, w 2015 – 1 345 419 340 zł, w 2016 – 1 258 522 683 zł,
w 2017 – 1 059 906 026 zł, w 2018 – 861 289 369 zł, w 2019 – 670 652 712 zł,
w 2020 – 583 756 055 zł, w 2021 – 496 859 398 zł, w 2022 – 409 962 741 zł,
w 2023 – 323 066 084 zł, w 2024 – 236 169 427 zł, w 2025 – 175 272 770 zł,
w 2026 – 124 376 113 zł, w 2027 – 73 479 456 zł, w 2028 – 34 868 805 zł,
w 2029 – 16 684 602 zł, w 2030 – 8 342 397 zł.

Nadwyżka i deficyt budżetowy w poszczególnych latach.

Występowanie nadwyżki / deficytu budżetowego w poszczególnych latach, ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2011-2033 zostało przedstawione w tabeli nr 7.

Tabela nr 7 – Prognoza występowania nadwyżki / deficytu budżetowego w latach 2011 - 2033

Rok	Nadwyżka/deficyt	Pokrycie deficytu/Przeznaczenie nadwyżki
2011	deficyt	Pokrycie deficytu budżetowego z przychodów z prywatyzacji 150.000.000 zł i przychody ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych w kwocie 25 100 000 zł, z wolnych środków o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych 210.730.624 zł oraz kredytu długoterminowego z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w wysokości 100.000.000 zł
2012	deficyt	Pokrycie deficytu budżetowego z przychodów z prywatyzacji 170.000.000 zł.
2013	deficyt	Pokrycie deficytu budżetowego z przychodów z prywatyzacji 189.000.000 zł.
2014-2033	nadwyżka	Nadwyżka zostanie przeznaczona na realizację inwestycji ujętych w „Wykazie przedsięwzięć do WPF na lata 2011-2033”.

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Zobowiązania z tytułu poręczeń udzielonych przez Województwo Mazowieckie uwzględniają wielkości ujęte w załączniku nr 2b do Uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2011-2033 i stanowią łącznie kwotę 395.550.343,61 zł, w tym na szpitale i placówki medyczne 389.372.651,99 zł oraz na jednostki oświaty i kultury 3.018.402,14 zł.

VII. ANALIZA MOŻLIWYCH RYZYK W PROCESIE PRZEBIEGU REALIZACJI WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2011-2033

W trakcie realizacji wieloletnich prognoz finansowych samorządów terytorialnych należy uwzględnić możliwość wystąpienia zagrożeń utrudniających osiągnięcie zamierzonych celów. Zagrożenia te stanowią ryzyka towarzyszące funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego. Występują różne rodzaje ryzyk. Z głównych należy wymienić następujące:

Ryzyko istotnej zmiany politycznej w organach jednostek samorządu terytorialnego

Należy zwrócić uwagę, że radni Województwa, którzy wybierani są w wyborach powszechnych, reprezentują różne poglądy oraz należą do różnych ugrupowań politycznych. Dlatego też na decyzje podejmowane przez samorządy mogą wpływać proporcje ilościowe składu radnych z poszczególnych ugrupowań politycznych będących w sejmikach województw. Zważając jednak na ustawowe ograniczenia oraz uwarunkowania budżetowe – można przyjąć, że tego typu ryzyko nie stanowi istotnego zagrożenia dla przebiegu realizacji Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2033.

Ryzyko instytucjonalne

Związane jest z możliwością wprowadzenia zmian regulacji prawnych i podatkowych, mających bezpośredni wpływ na kształtowanie się poziomu dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Szacuje się, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo zagrożenia z tytułu ryzyka instytucjonalnego (prawnego) na przestrzeni lat 2011-2033.

Ryzyko niestabilności gospodarczej i politycznej

Wiąże się z możliwością pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej kraju lub regionu, wzrostu inflacji oraz bezrobocia. W rezultacie zjawiska te wpływają na dochody samorządów terytorialnych, czerpane z podatków i opłat. Zagrożenie to jest związane z występowaniem wahań koniunkturalnych w gospodarce rynkowej. Należy szacować, że występuje dość wysoki poziom tego ryzyka w okresie objętym obecną prognozą.

Ryzyko braku lub zmiany zakładanych źródeł finansowania

Występuje w przypadku finansowania długookresowych inwestycji środkami obcymi np. z funduszy pomocowych. Jest to ryzyko dotyczące wszystkich krajów Unii Europejskiej i jest ono uzależnione od ekonomicznej koniunktury w gospodarce światowej.

Ryzyko przeszacowania dochodów budżetu

Przygotowywanie budżetu od strony dochodów może opierać się na zbyt optymistycznych założeniach (np. co do wpływów z tytułu sprzedaży mienia). W rezultacie niższe wpływy przy ustalonych wyższych wydatkach skutkują powstaniem deficytu budżetowego, co może doprowadzić do zaburzeń płynności. W zasadzie jest to ryzyko operacyjne występujące we wszystkich organizacjach gospodarczych i samorządowych.

Ryzyko nadzwyczajnego zwiększenia wydatków budżetu

Jednostki tworzą rezerwy na nieprzewidziane w budżecie wydatki. Może się okazać, że wystąpi nieplanowany wzrost wydatków, przekraczający poziom utworzonej rezerwy (np. związanych z klęską żywiołową). Wówczas pokrycie tych wydatków może nastąpić poprzez zmniejszenie innych wydatków lub też zwiększenie zadłużenia.

Ryzyko kursowe

Występuje w przypadku jednostek, które zaciągnęły zobowiązania indeksowane do walut obcych. W przypadku Województwa Mazowieckiego istnieje takie ryzyko z uwagi na zobowiązania w walucie obcej, wynoszące powyżej 43% łącznej kwoty zobowiązań.

Ryzyko zmiany stawek podatków pośrednich

Jednostki samorządu terytorialnego mogą ponosić ryzyko zwiększenia stawek podatków pośrednich, w tym stawek podatku od towarów i usług. Na gruncie obowiązującego stanu prawnego jednostki samorządu terytorialnego jako takie, co do zasady nie mają prawa do pomniejszenia podatku należnego o podatek naliczony. Powoduje to, iż ponoszą one ekonomiczny ciężar podatku od towarów i usług. Podwyższenie stawek podatku VAT może skutkować wyższymi cenami, żądanymi przez dostawców i wykonawców w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

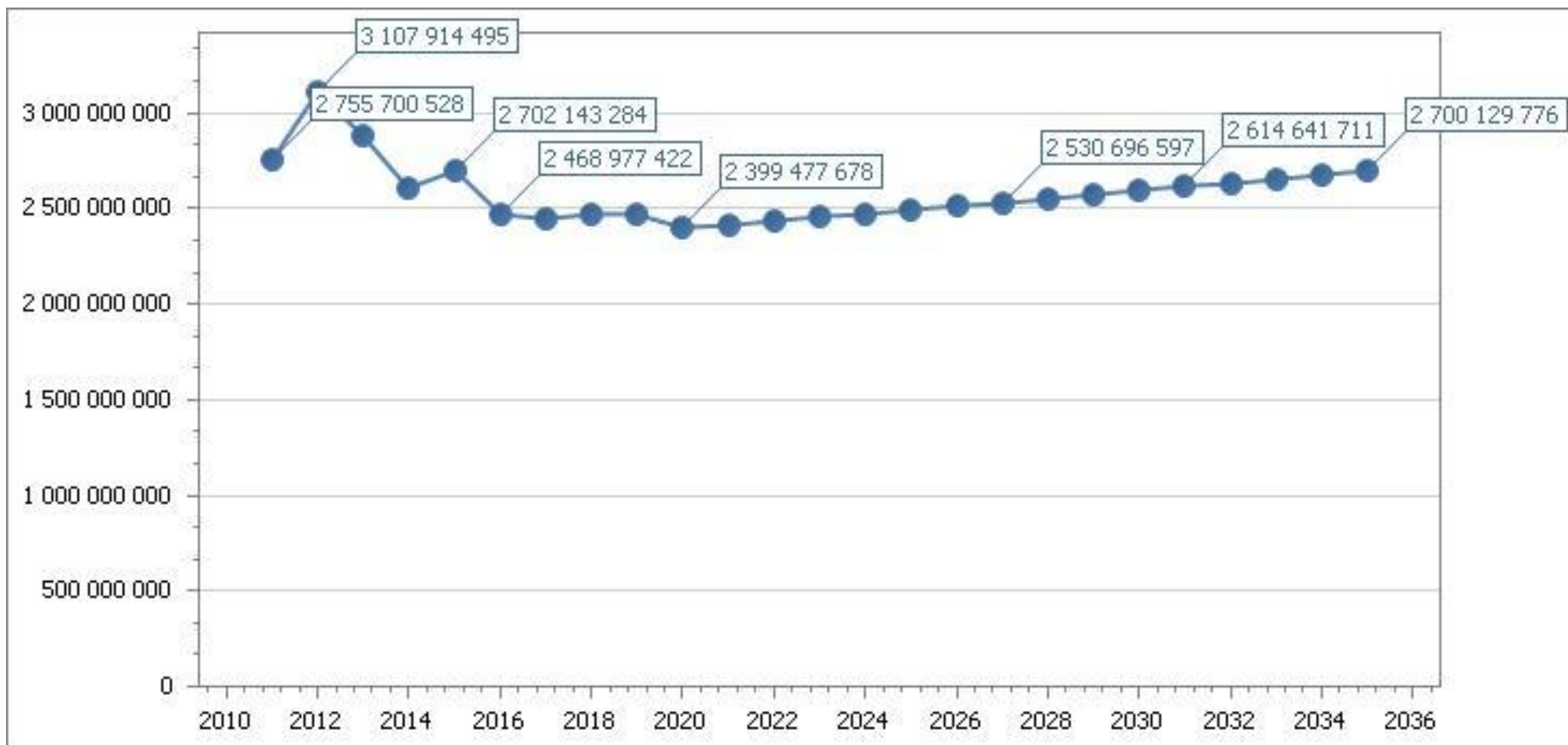
Ryzyko stóp procentowych

Obligacje, pożyczki i kredyty oprocentowane są według zmiennej stawki WIBOR LIBOR lub EURIBOR, które zmieniają się zarówno w ciągu każdego roku, jak i w poszczególnych latach. Na ustalenie wielkości stawek stóp procentowych pośredni wpływ ma poziom inflacji, dlatego też należy brać pod uwagę ryzyko związane ze zmianami inflacyjnymi. Ten rodzaj ryzyka powinien podlegać stałemu monitoringowi, w celu podejmowania odpowiednich działań zapobiegawczych.

VIII. ZAKOŃCZENIE

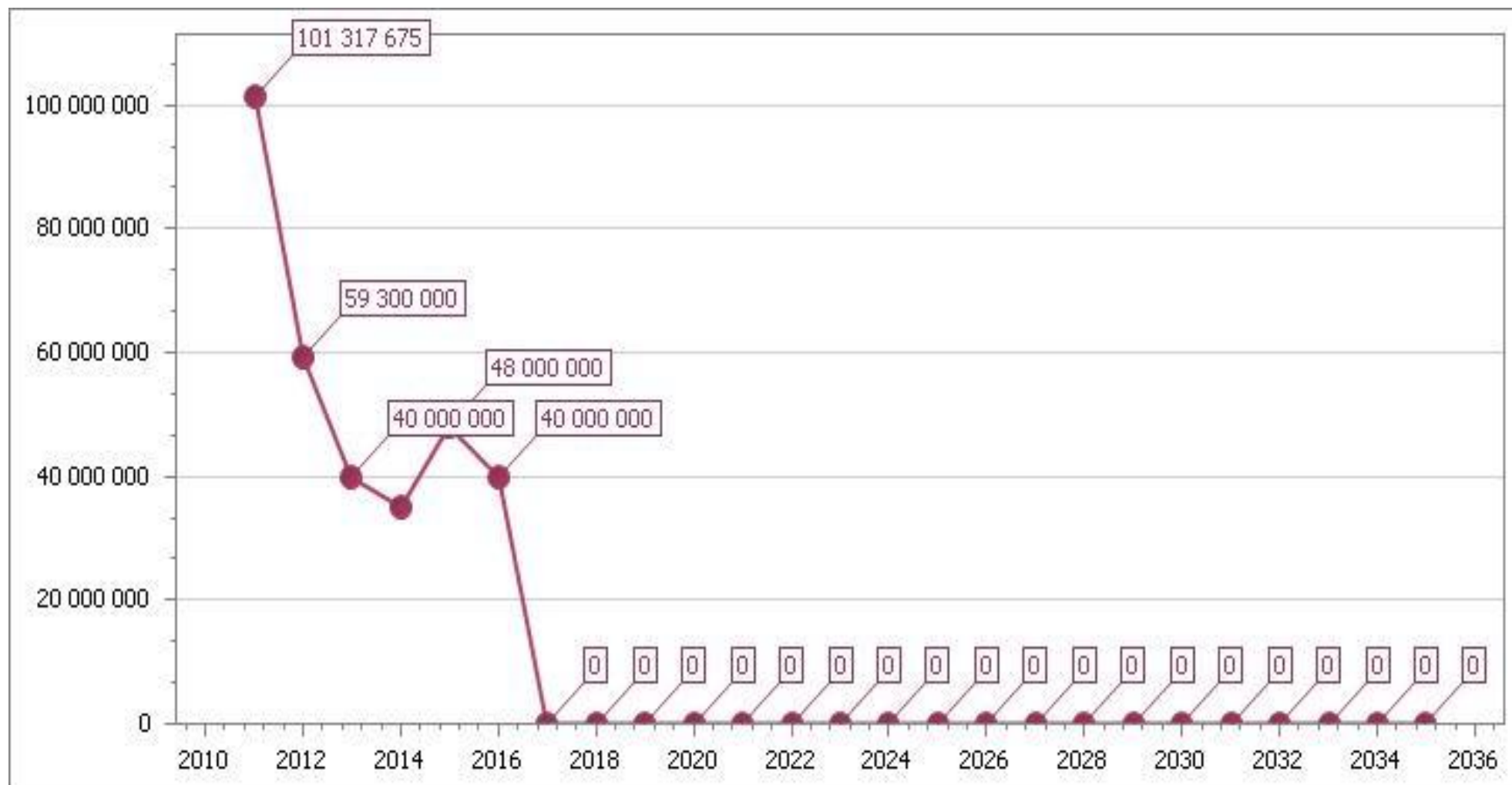
Zmiany zawarte w przedstawionej wersji Wieloletniej Prognozy Finansowej są dostosowaniem wielkości danych do budżetu Województwa Mazowieckiego na rok 2011 i wynikające z tych zmian konsekwencje na lata następne

Wykres nr 14 - Dochody ogółem

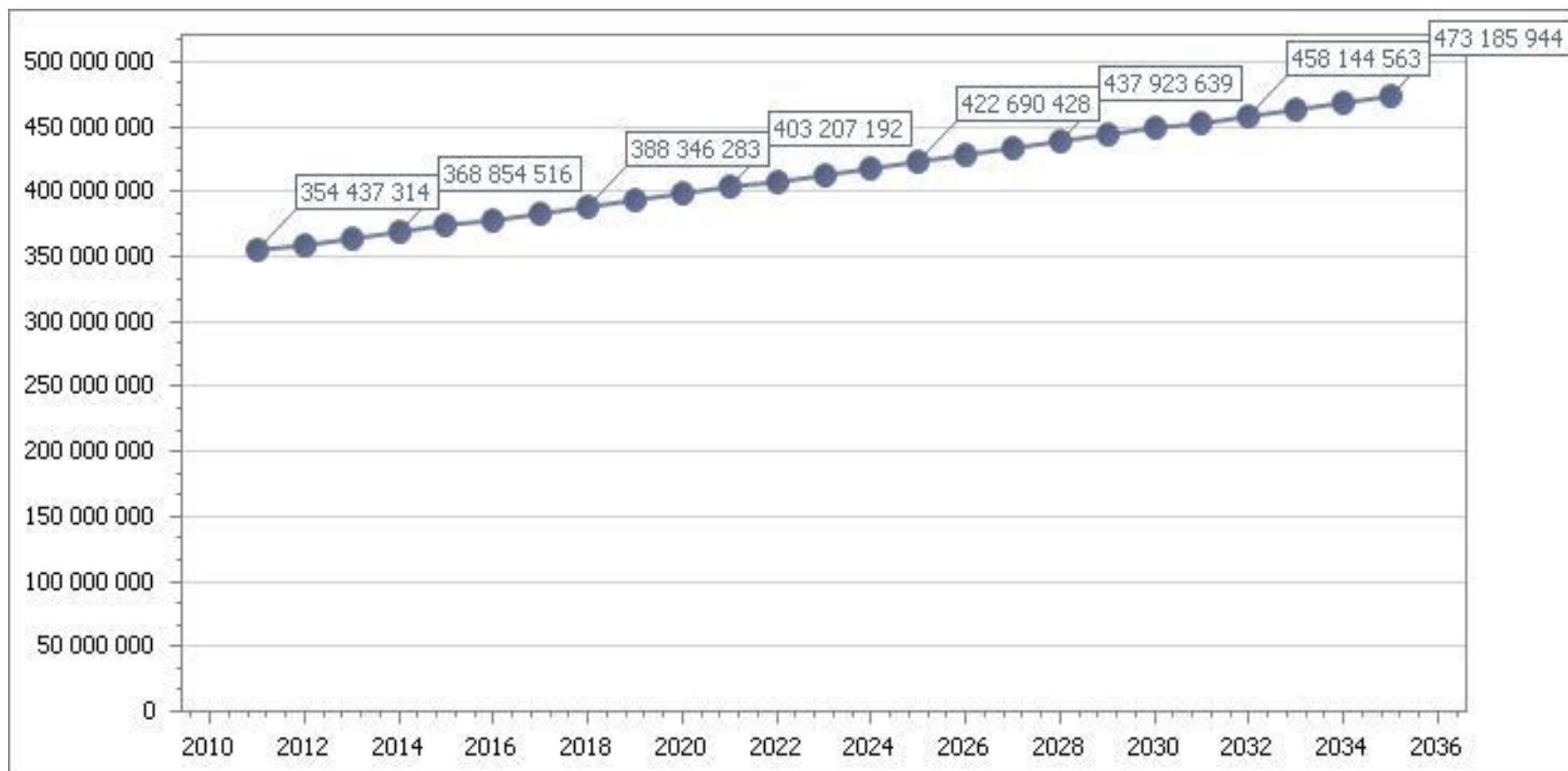
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 15 – Dochody ze sprzedaży majątku

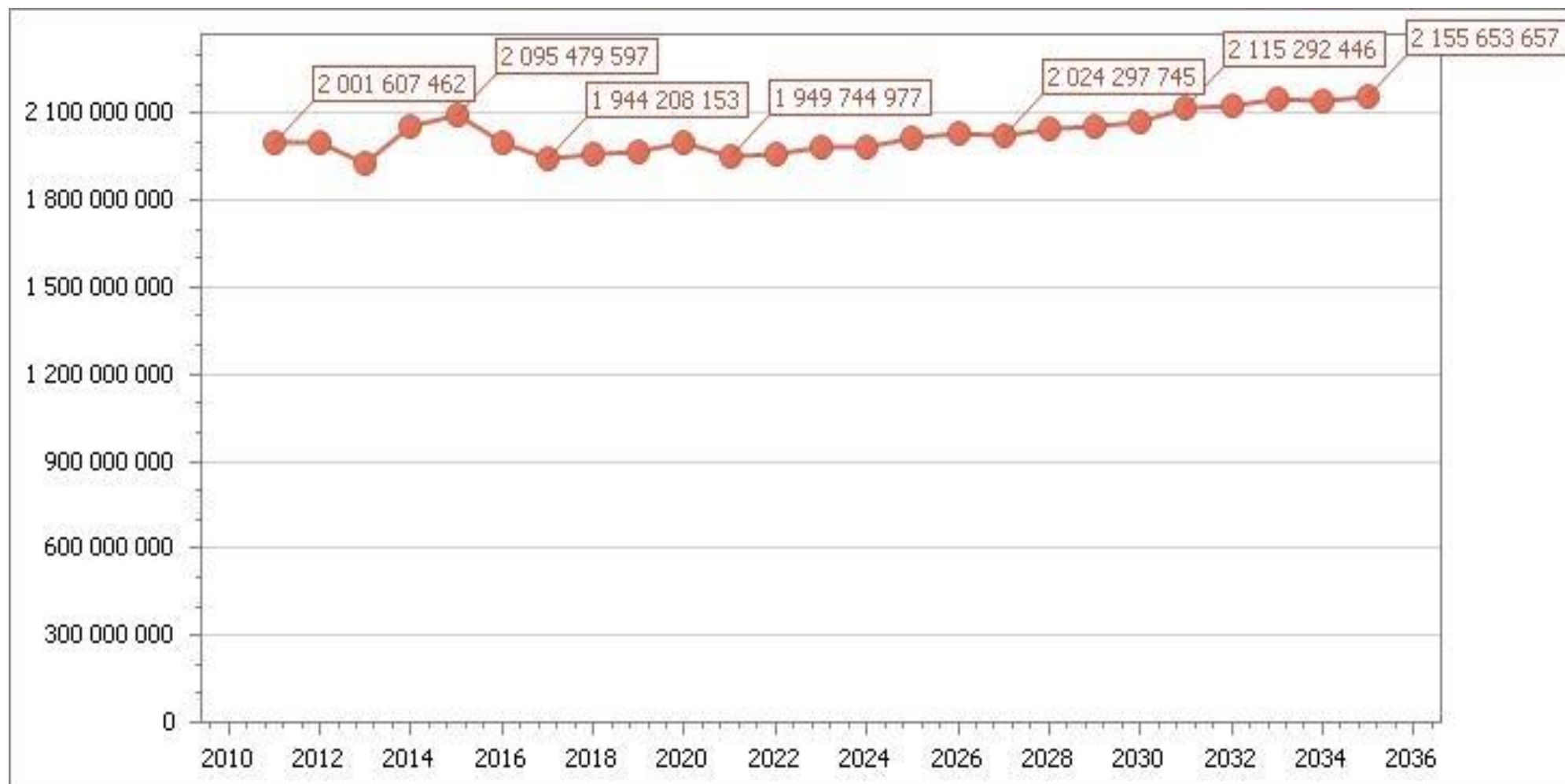
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 16 - Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane

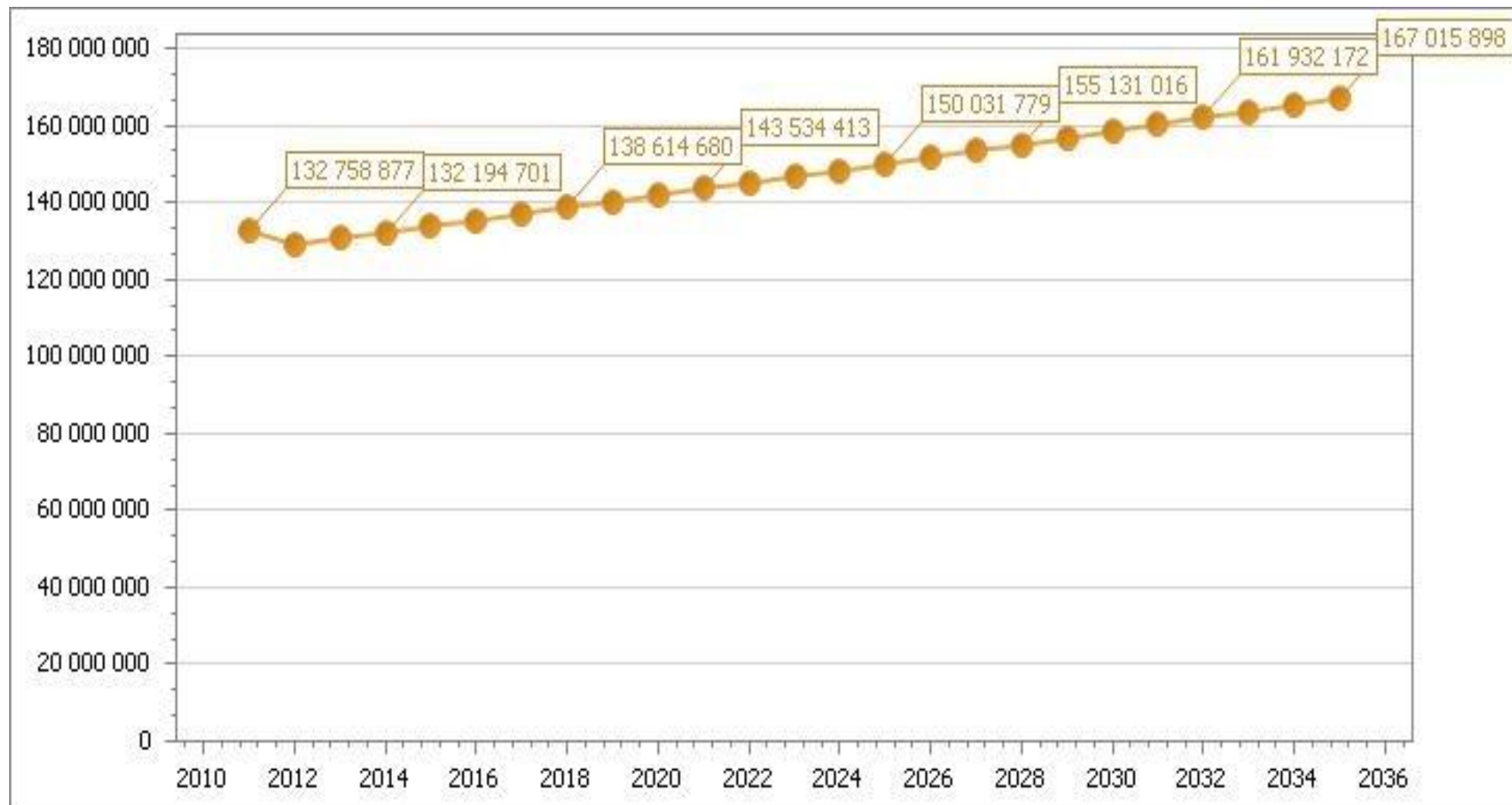
Źródło : Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 17 - Wydatki bieżące (bez odsetek i prowizji od: kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych)

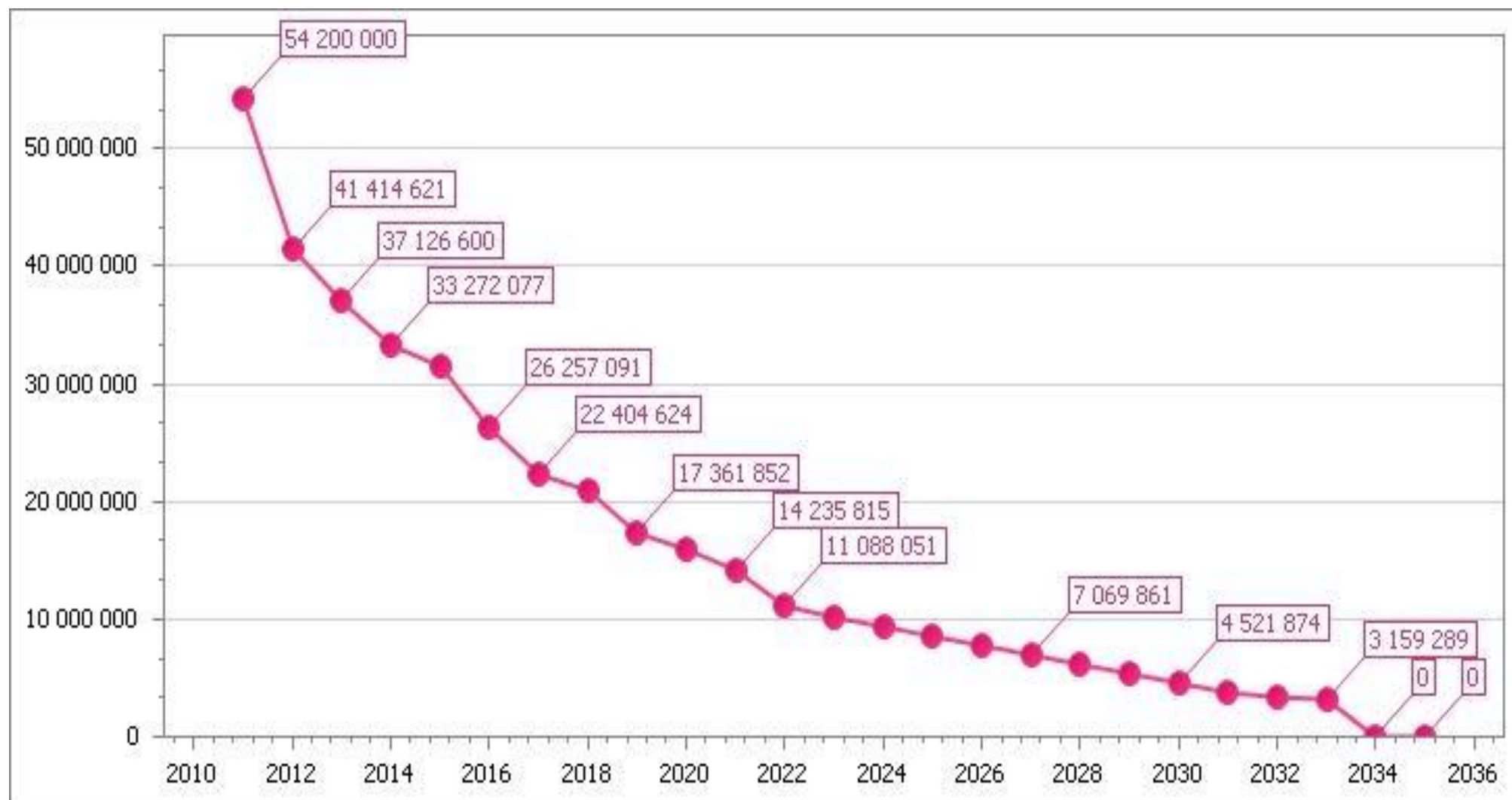
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 18 - Wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem organów JST

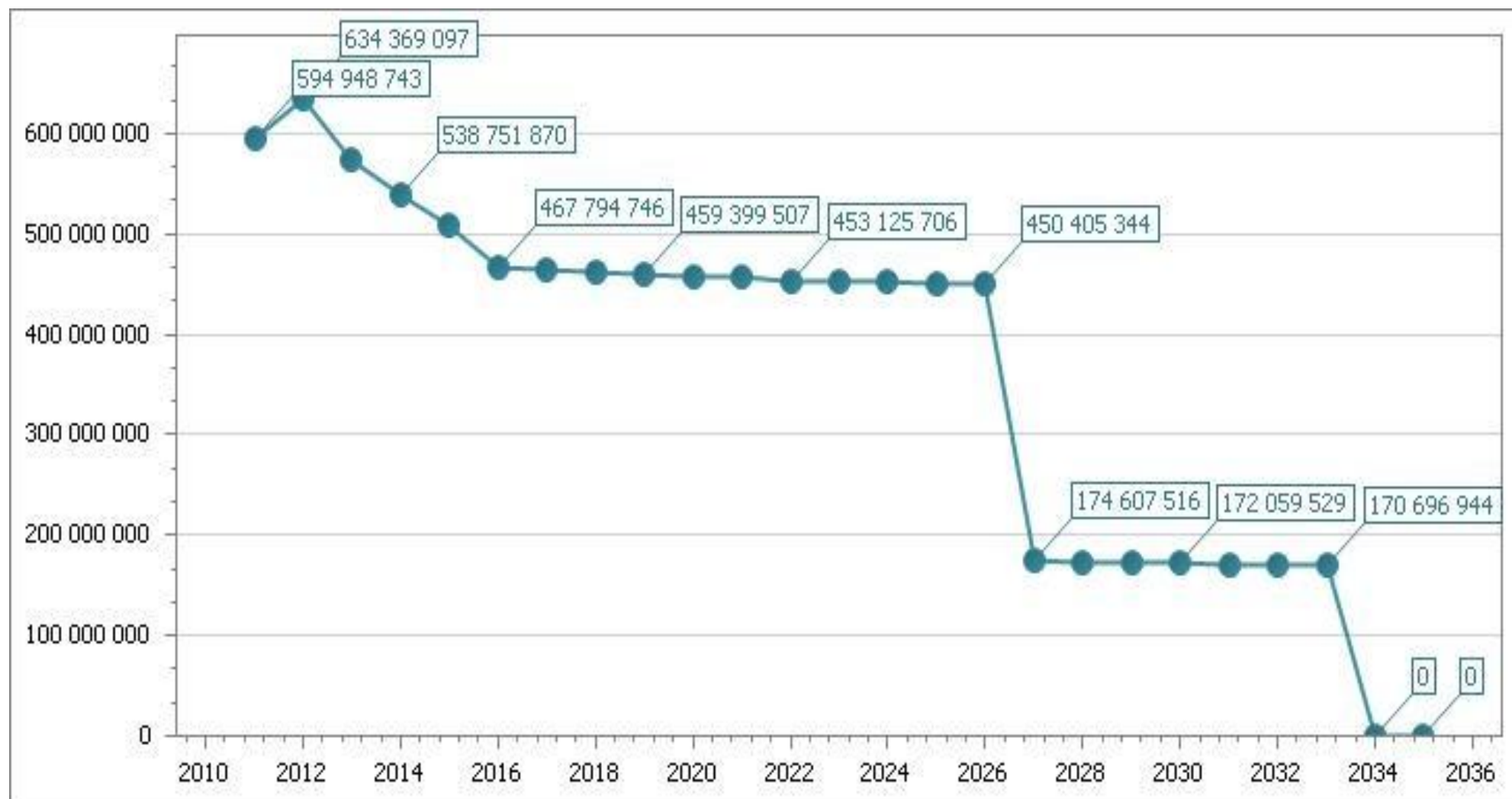
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 19 - Wydatki bieżące z tytułu gwarancji i poręczeń

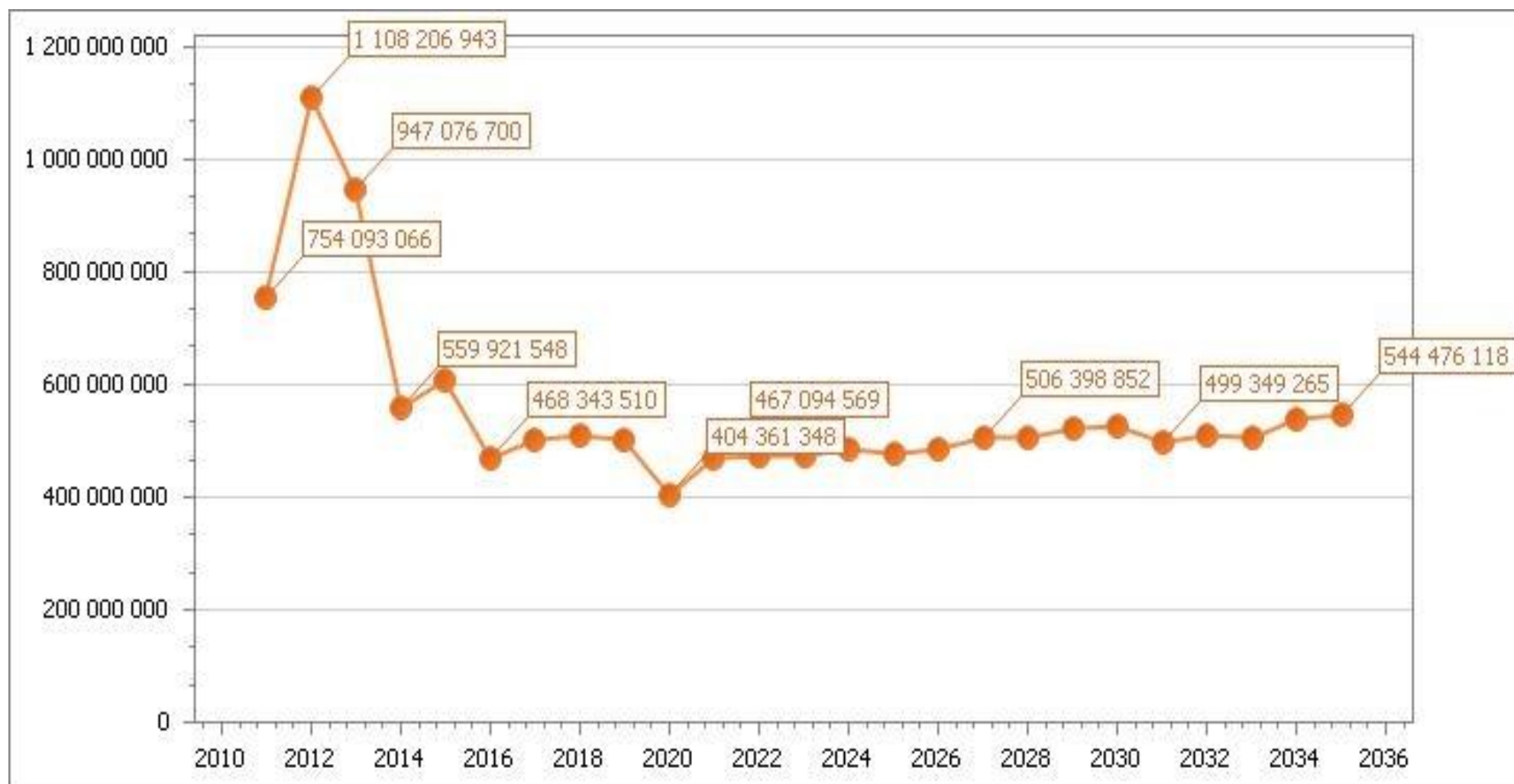
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 20 - Wydatki bieżące objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp

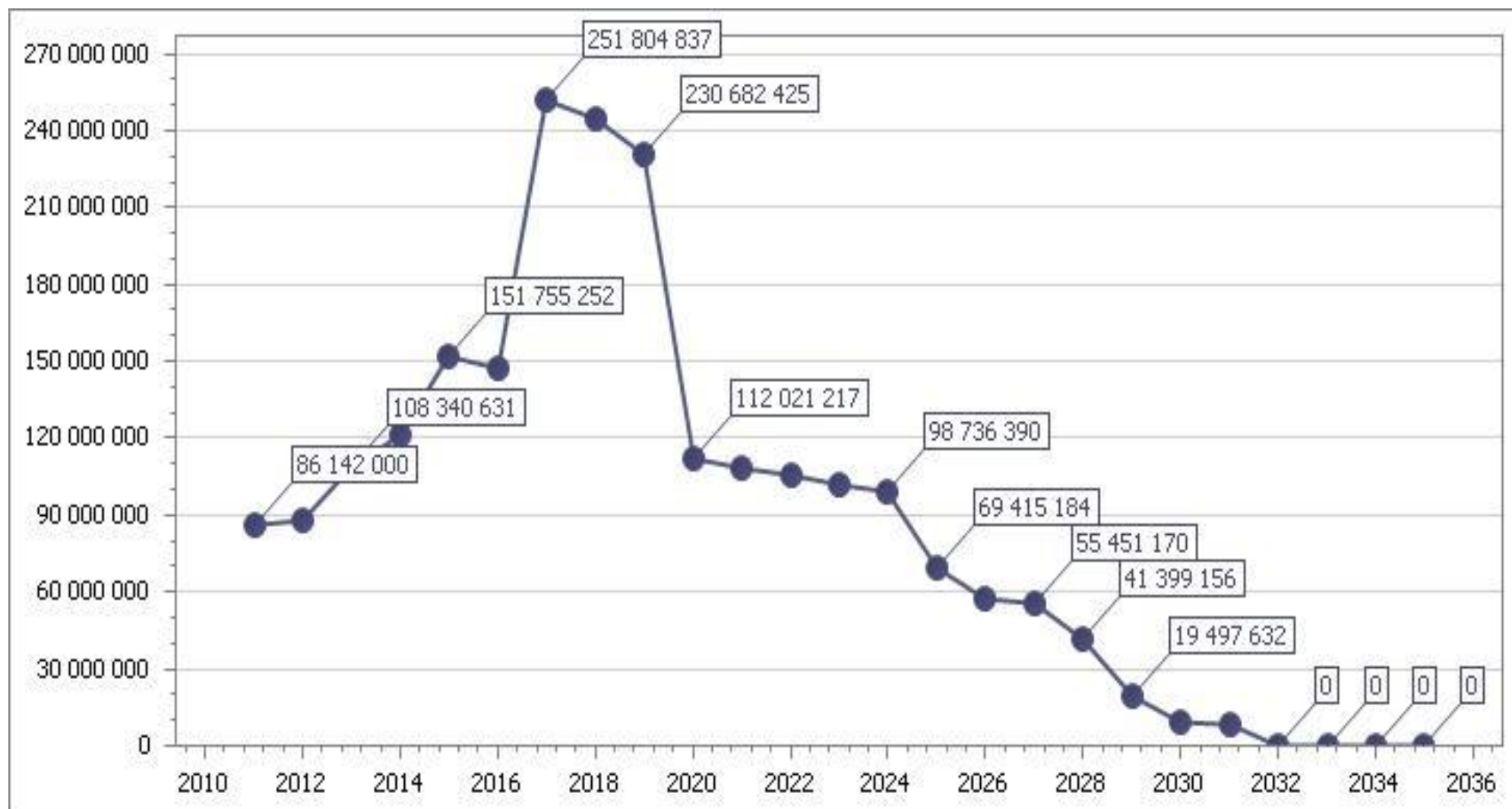
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 21 – Wynik budżetu po wykonaniu wydatków bieżących (bez obsługi długu)

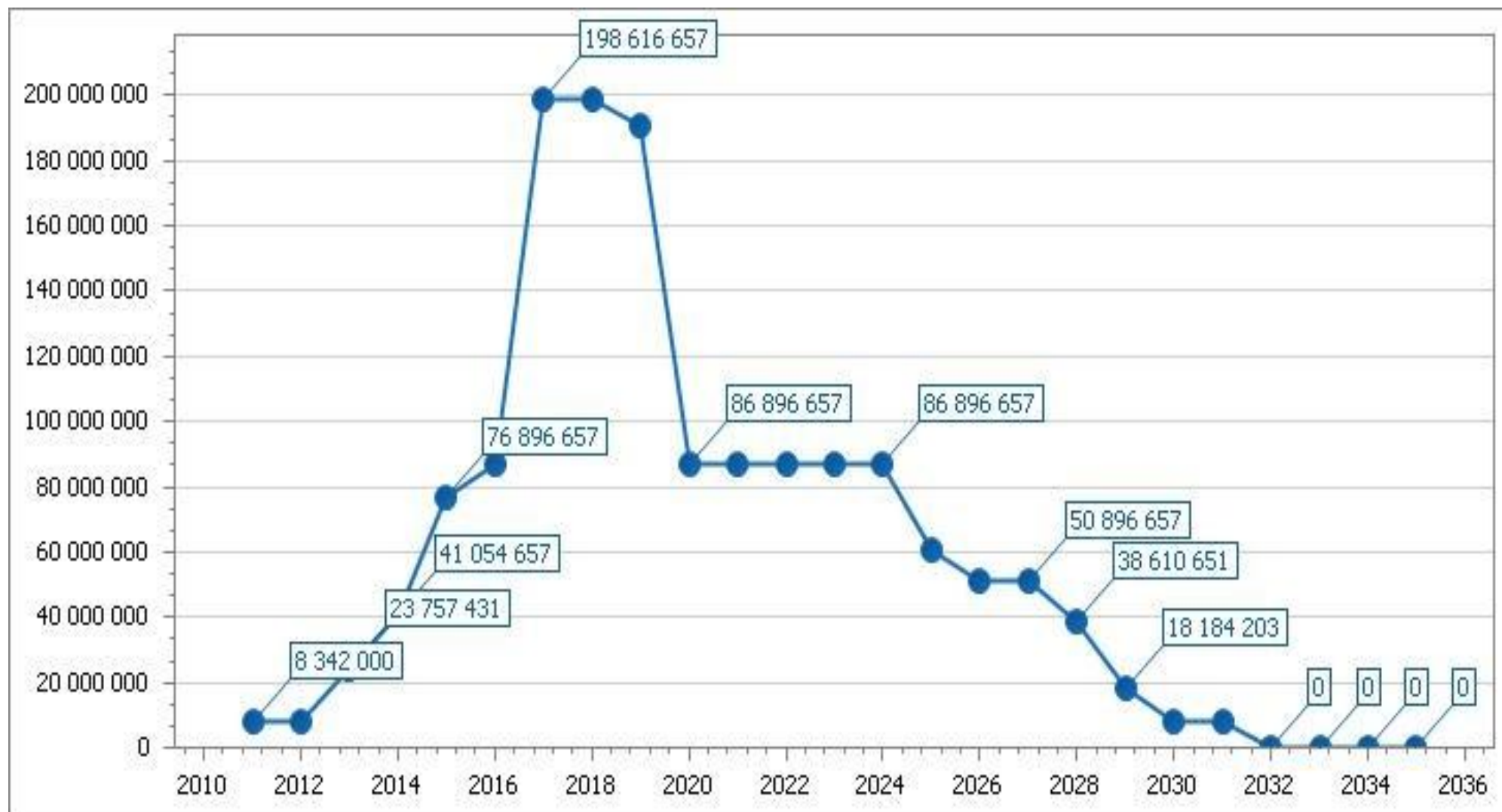
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 22 - Splata i obsługa długu

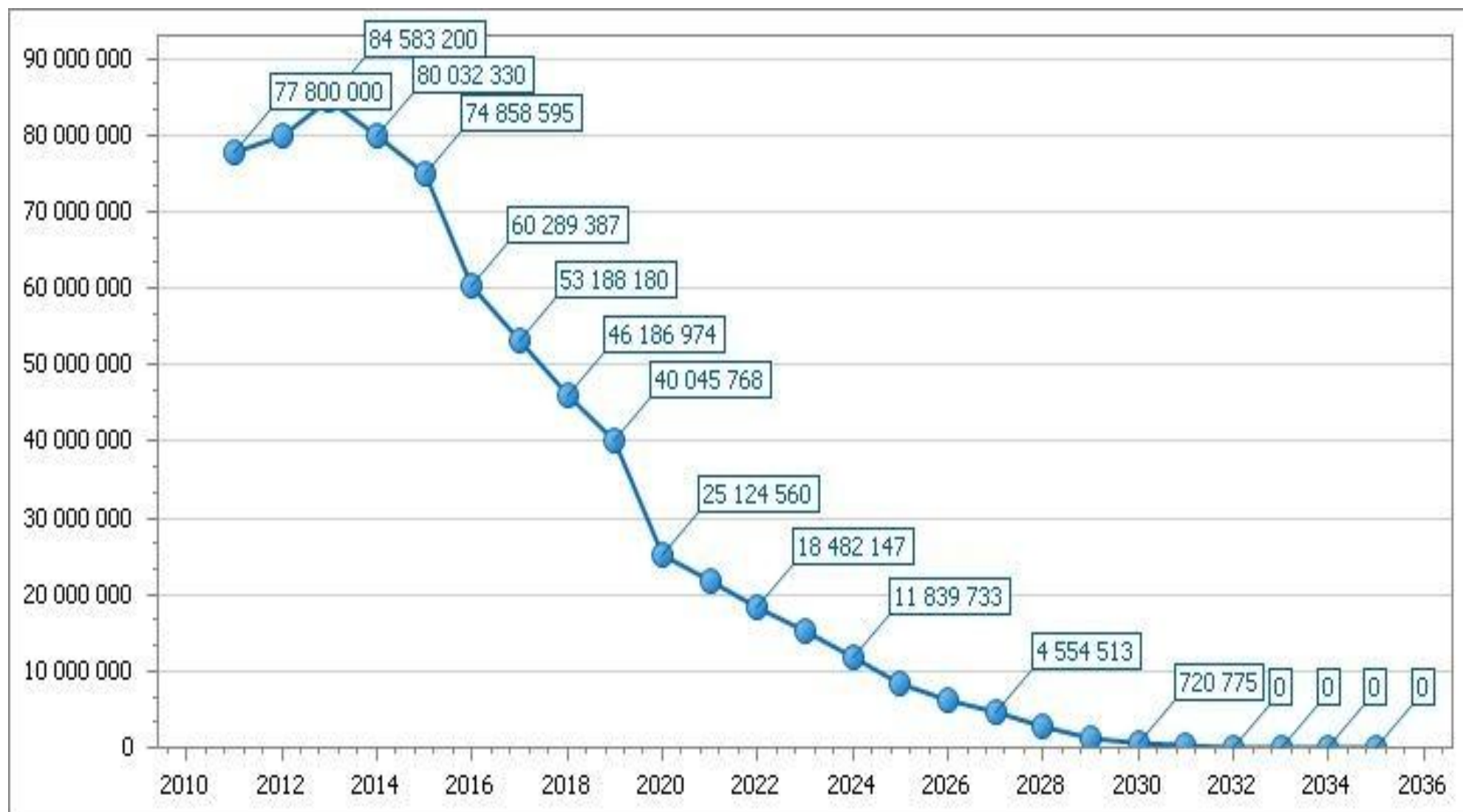
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 23 - Rozchody z tytułu spłaty rat kapitałowych oraz wykupu papierów wartościowych

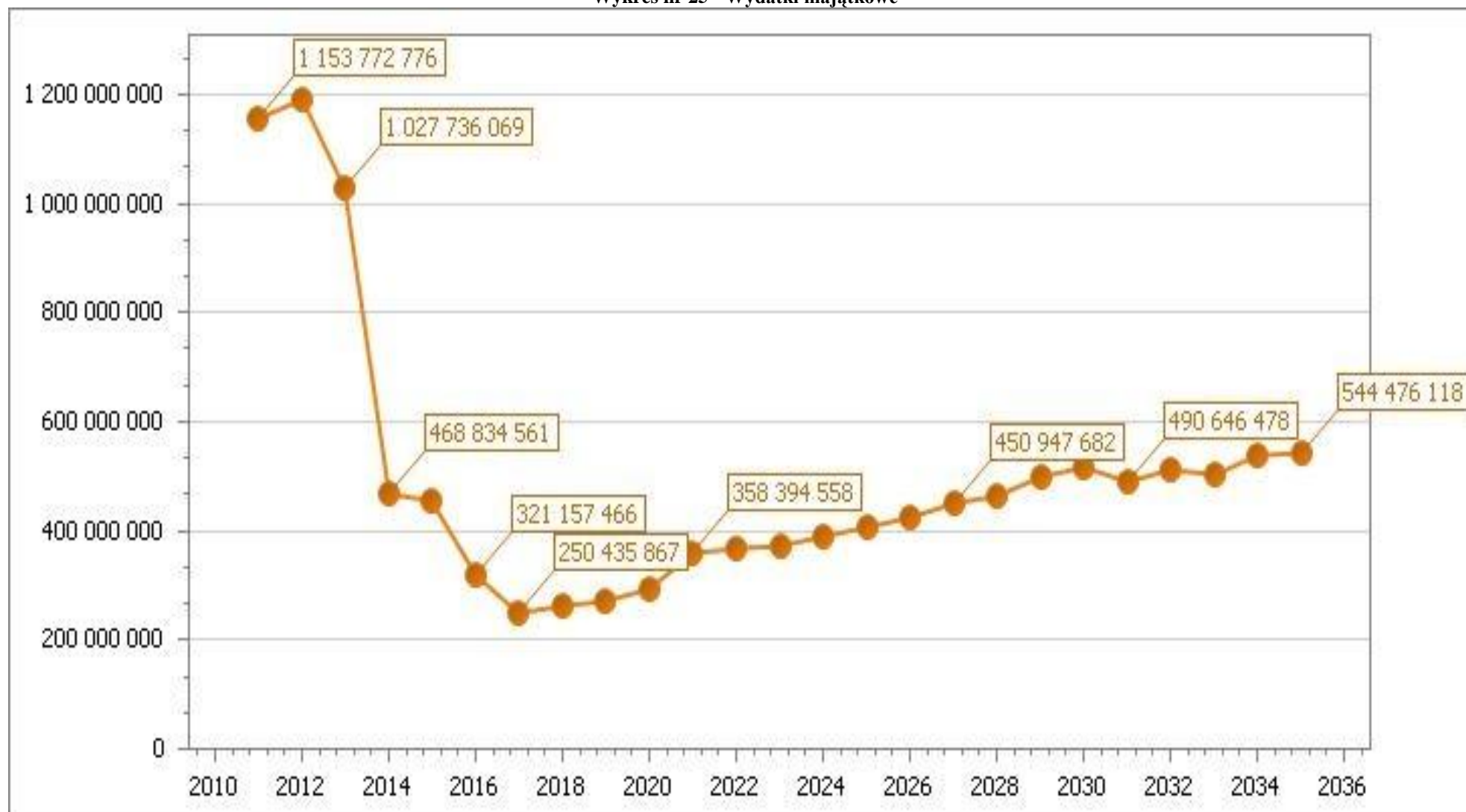
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 24 - Wydatki bieżące na obsługę długu

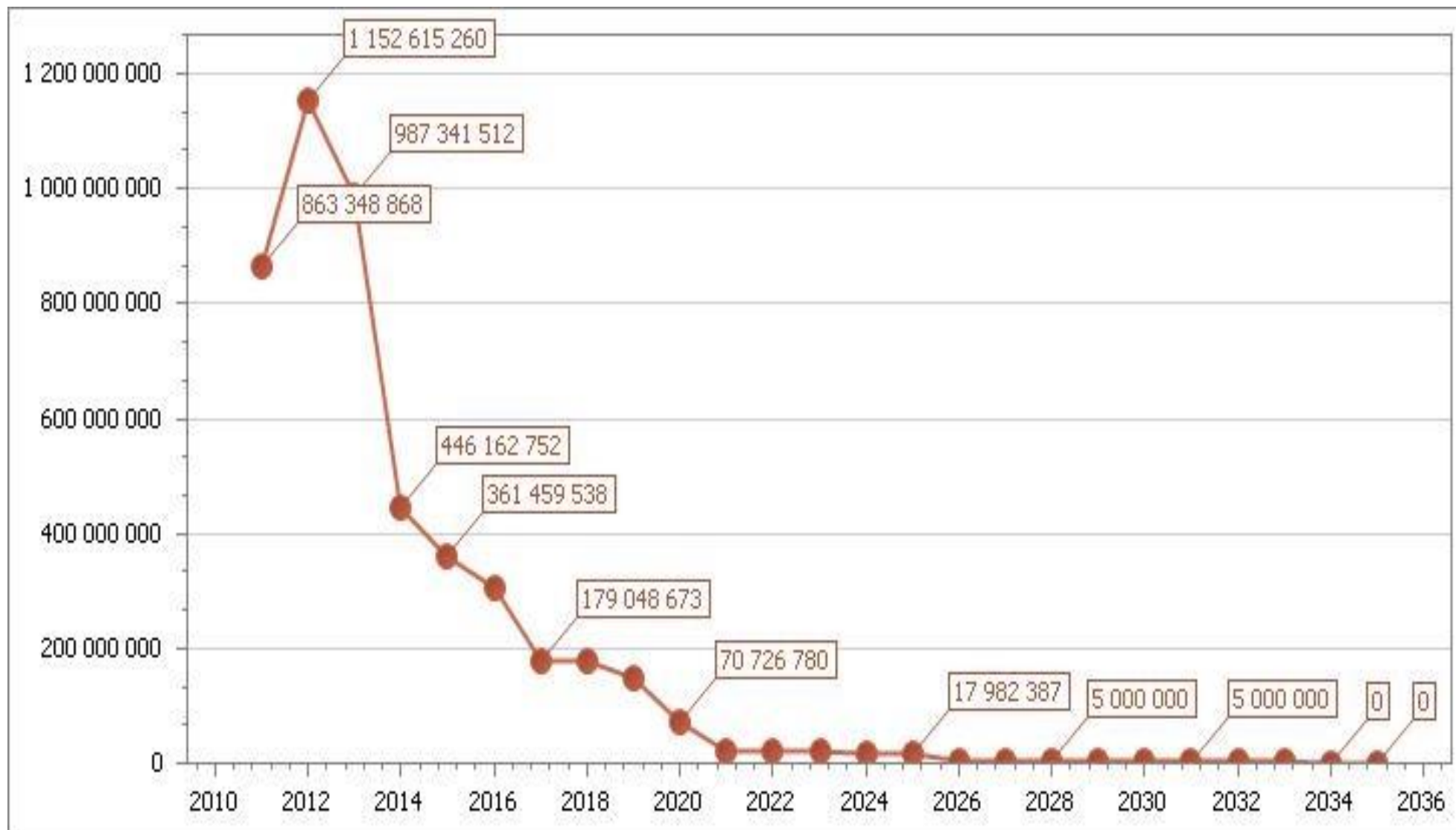
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 25 - Wydatki majątkowe

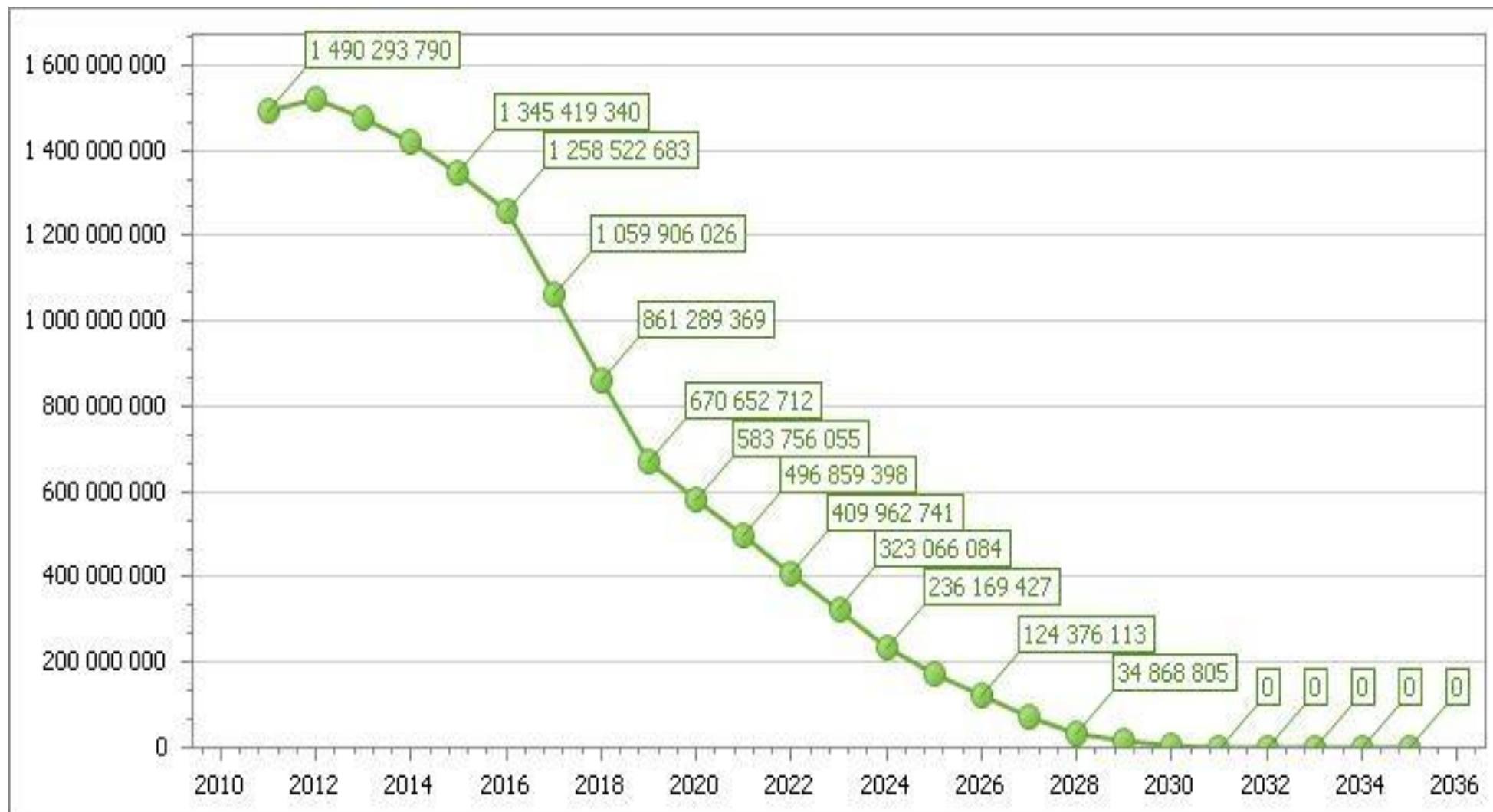
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 26 - Wydatki majątkowe objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 27 - Kwota długu

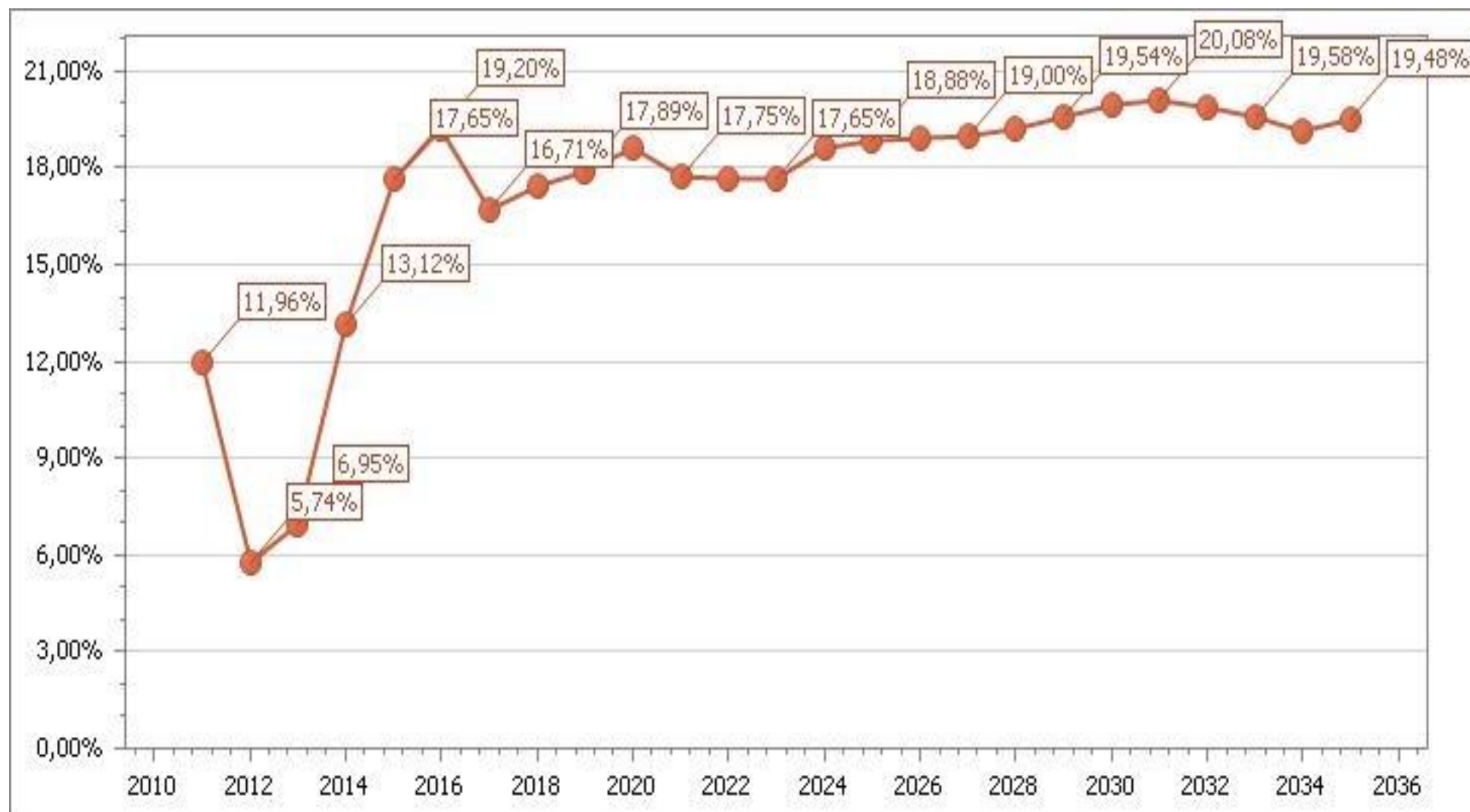
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 28 - Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań

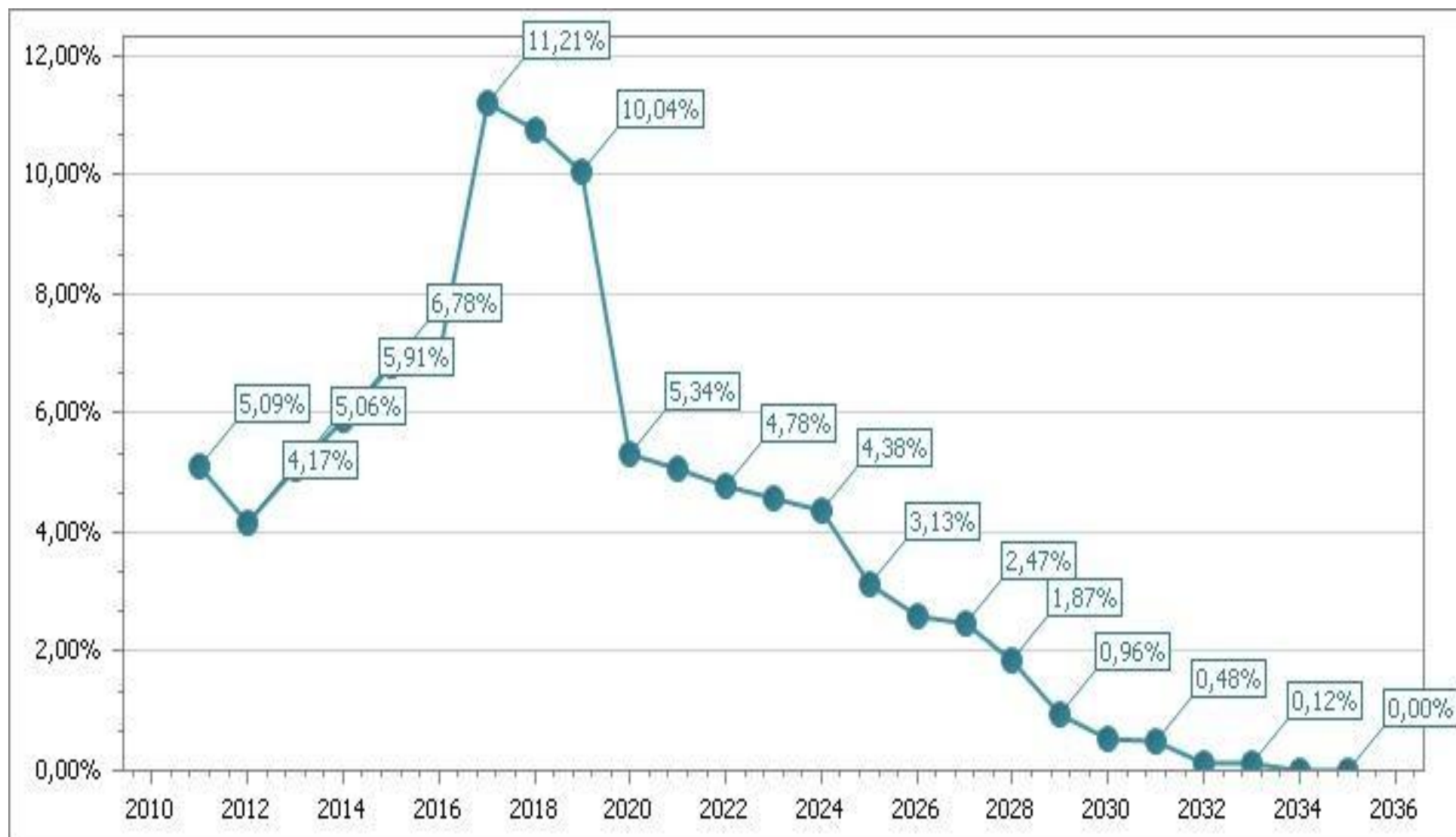
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 29 - Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty z art. 243 ufp

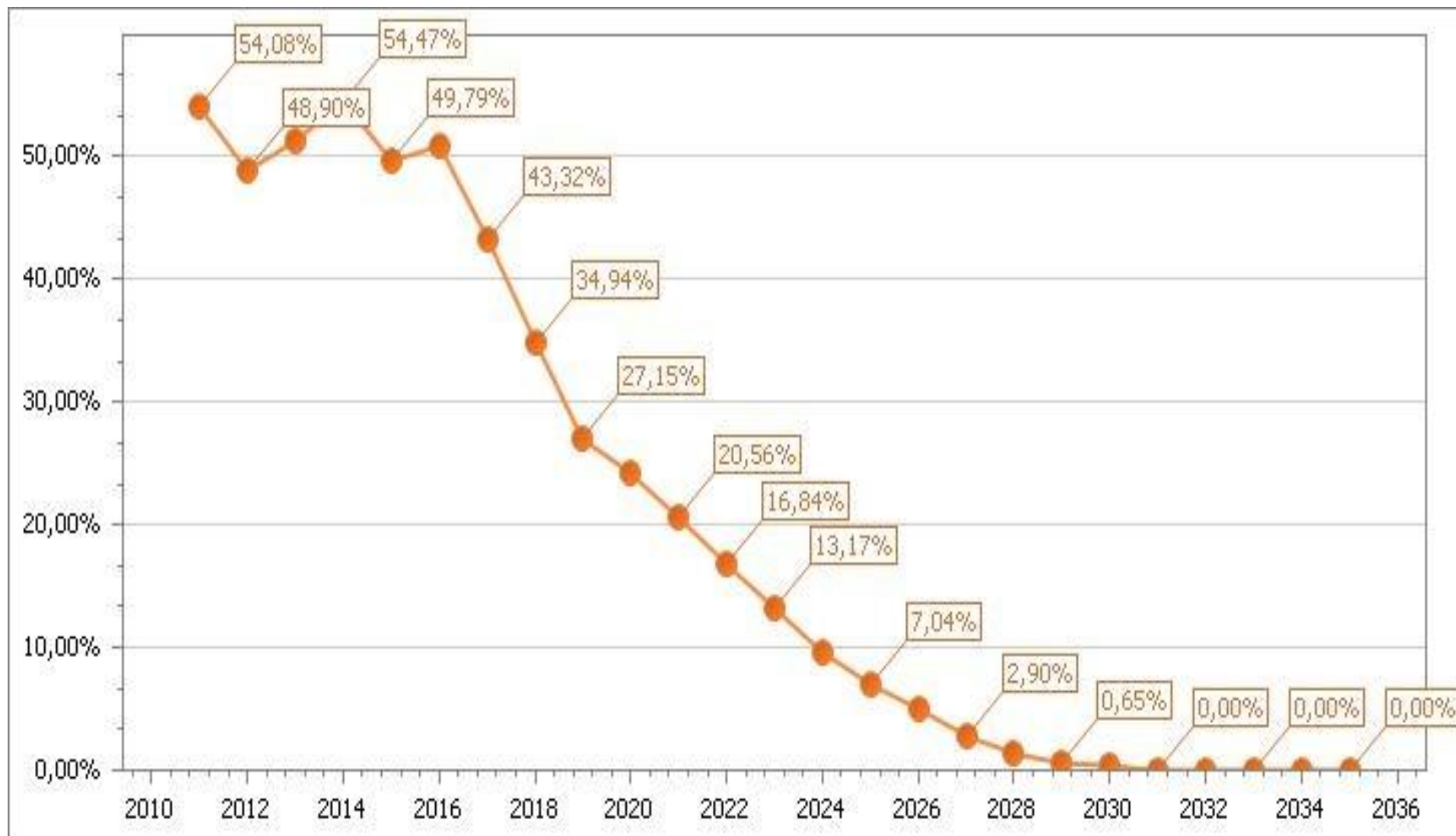
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 30 - Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań / dochody ogółem – max 15% z art. 169 wg. „starej” ufp

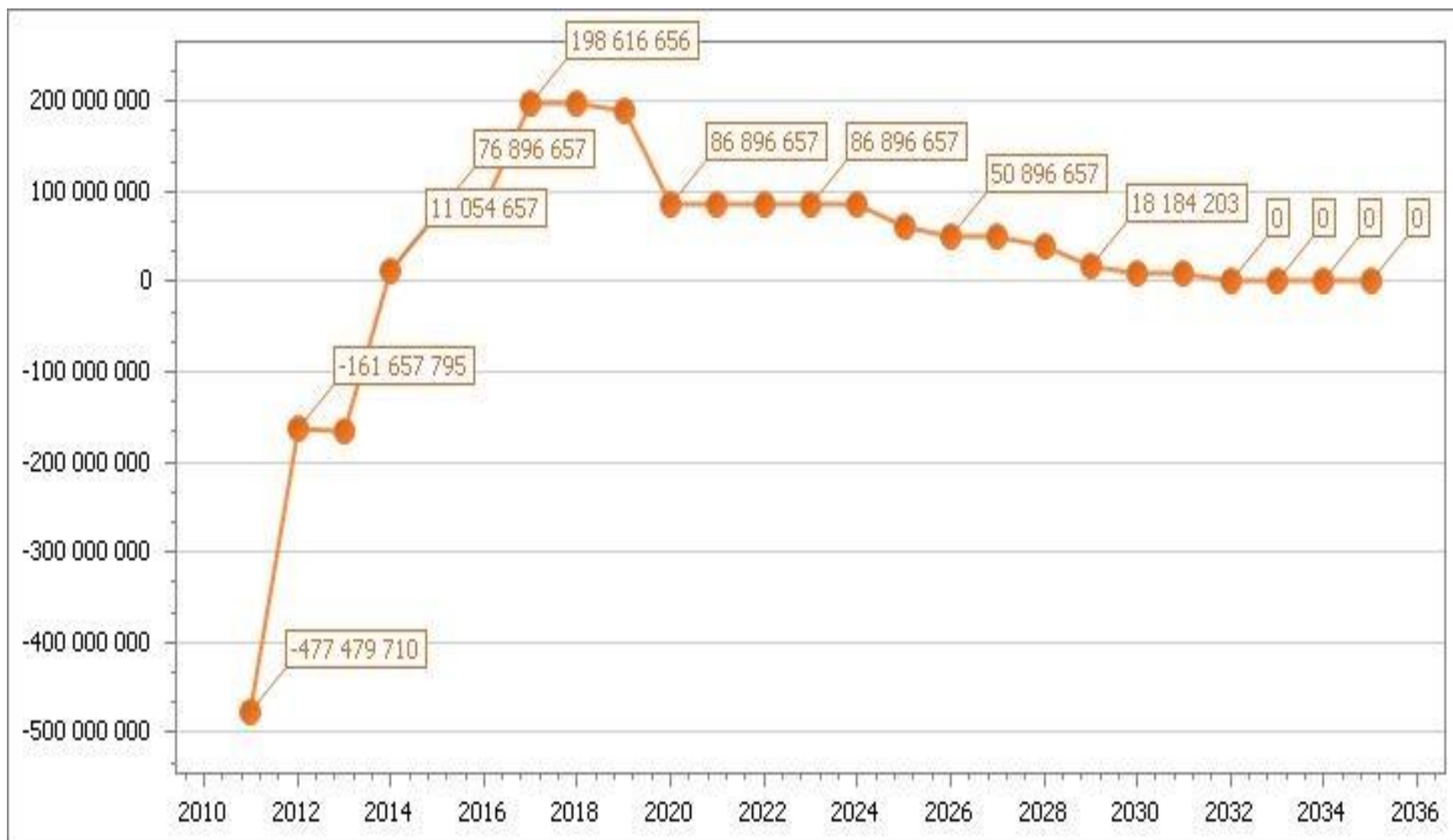
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 31 - Zadłużenie/ dochody ogółem – maksymalnie 60% z art. 170 „starej” ufp

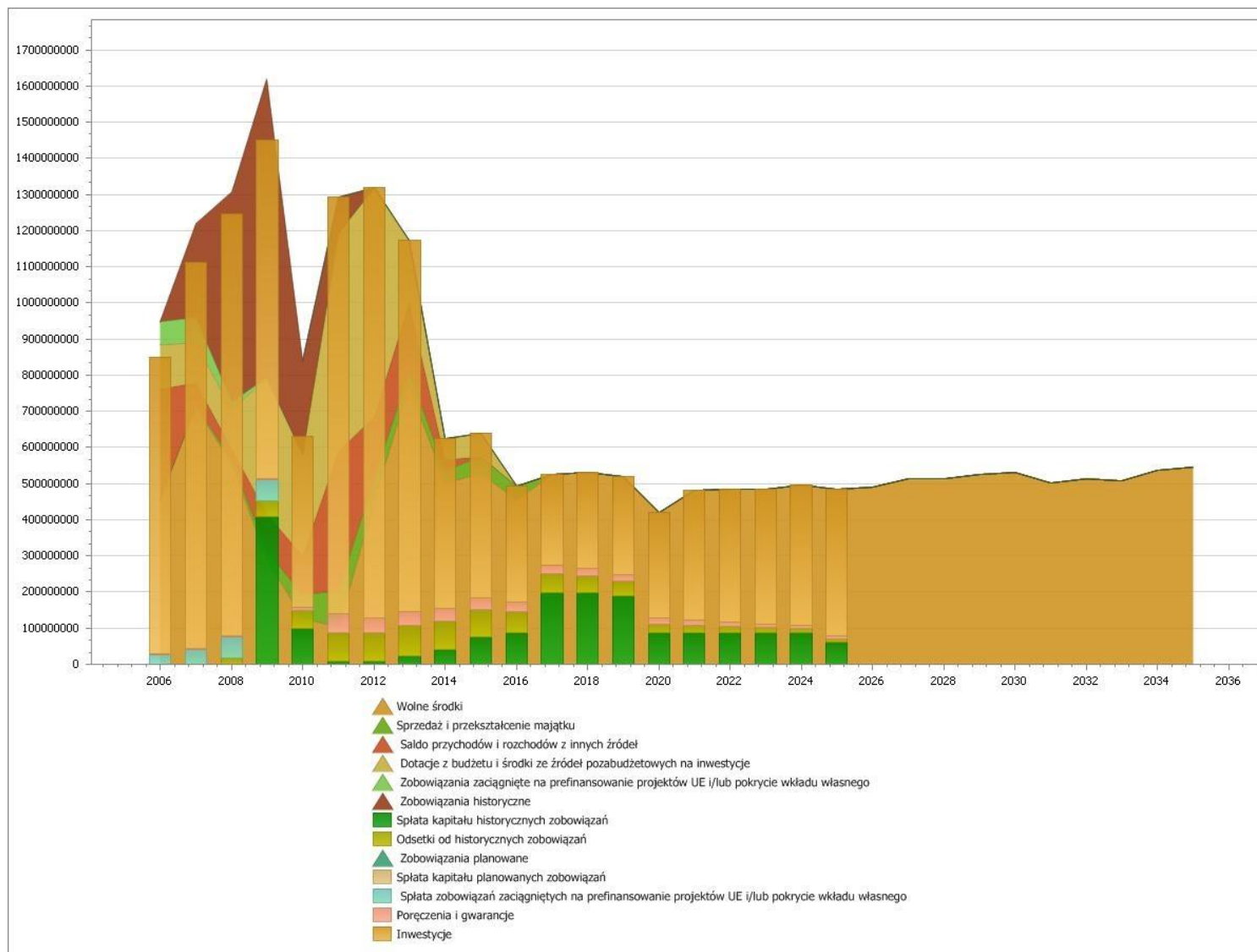
Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 32 - Wynik budżetu

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykres nr 33 - Wykres główny

Źródło: Opracowanie własne. Wydział Analiz i Zarządzania Długiem, Departament Budżetu i Finansów, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

SPIS SCHEMATÓW, WYKRESÓW

Spis schematów

Schemat nr 1. – Województwo Mazowieckie

Schemat nr 2. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD na Mazowszu

Spis wykresów

Wykres nr 1. Średnioroczny wskaźnik wzrostu cen i usług w latach 1998 - 2009

Wykres nr 2. Przewidywane kształtowanie się wskaźników inflacji oraz dynamiki

PKB na lata 2011 – 2033, %%

Wykres nr 3. Zmiany PKB w Polsce w latach 1992 – 2009

Wykres nr 4. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem województw w latach 2006 – 2009 oraz plan na 2010 r., w %%

Wykres nr 5. Wydatki Województwa Mazowieckiego poniesione w 2009 r., w tys. zł

Wykres nr 6 – Dochody Województwa Mazowieckiego wykonane i przewidywane z podziałem na poszczególne rodzaje i lata w zł

Wykres nr 7 – Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2013 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Wykres nr 8 – Cykle koniunkturalne według współczesnych angielskich ekonomistów

Wykres nr 9 – Prognozowane dochody Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 z podziałem na poszczególne rodzaje, w zł

Wykres nr 10 – Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Wykres nr 11 – Prognozowane dochody Województwa Mazowieckiego na lata 2021 – 2033 z podziałem na poszczególne rodzaje, w zł

Wykres nr 12 – Przewidywane zobowiązania pozabilansowe Województwa Mazowieckiego na lata 2021 – 2033 z tytułu udzielonych poręczeń, w tym szpitale i placówki medyczne, w mln zł

Wykres nr 13 – Przewidywana struktura demograficzna Mazowsza

Wykres nr 14 – Dochody ogółem

Wykres nr 15 – Dochody ze sprzedaży majątku

Wykres nr 16 – Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane

Wykres nr 17 – Wydatki bieżące (bez odsetek i prowizji od: kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych)

Wykres nr 18 - Wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem organów JST

Wykres nr 19 – Wydatki bieżące z tytułu gwarancji i poręczeń

Wykres nr 20 – Wydatki bieżące objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp

Wykres nr 21 – Wynik budżetu po wykonaniu wydatków bieżących (bez obsługi długu)

Wykres nr 22 – Spłata i obsługa długu

Wykres nr 23 – Rozchody z tytułu spłaty rat kapitałowych oraz wykupu papierów wartościowych

Wykres nr 24 – Wydatki bieżące na obsługę długu

Wykres nr 25 – Wydatki majątkowe

Wykres nr 26 – Wydatki majątkowe objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp

Wykres nr 27 – Kwota długu
Wykres nr 28 – Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań
Wykres nr 29 – Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty z art. 243 ufp
Wykres nr 30 – Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań/ dochody ogółem – maksymalnie 15% z art. 169 wg „starej” ufp
Wykres nr 31 – Zadłużenie / dochody ogółem – maksymalnie 60% z art. 170 „starej” ufp
Wykres nr 32 – Wynik budżetu
Wykres nr 33 – Wykres główny